

**Studium zagospodarowania
turystycznego szlaku wodnego na
rzece Nidzie na odcinku
Nowy Korczyn - Jurków**

**Królewskie
Ponidzie**

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA

Kraków, marzec 2019r.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Analiza prawna	4
2.1. Ustawa „Prawo wodne”	4
2.2. Uregulowania dotyczące oczyszczenia koryta rzeki Nida	4
2.3. Aspekty prawne budowy stancji – przystani kajakowej	4
2.4. Oznakowanie szlaków	6
2.5. Prawne aspekty utrzymania porządku na wyznaczonych miejscach biwakowych, przystaniach kajakowych, stancjach i tym podobnych obiektach	8
2.6. Zgodność projektu z poszczególnymi strategiami rozwoju gmin, przez które prowadzi szlak kajakowy	9
3. Inwentaryzacja szlaku	9
3.1. Tematyczny szlak kajakowy	9
3.2. Opis rzek	10
3.3. Fauna i flora nad rzeką Nida	11
3.4. Szlak na rzece Nida – odcinek Nowy Korczyn - Jurków	13
4. Docelowe zagospodarowanie szlaku wodnego	20
4.1. Analiza istniejących i planowanych inwestycji w zakresie turystyki kajakowej.....	20
4.2. Koncepcja lokalizacji punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego na odcinku Nowy Korczyn - Jurków	20
4.3. Lokalizacja miejsc wodowania, postojowych i przystani na odcinku Nowy Korczyn - Jurków	21
4.4. Opis typowej infrastruktury na szlaku kajakowym	21
5. Otoczenie turystyczne proponowanego szlaku	23
5.1. Gmina Wiślica	23
5.2. Gmina Nowy Korczyn	27
5.3. Gmina Solec – Zdrój	30
5.4. Gmina Pacanów	34
5.5. Gmina Busko – Zdrój	36
5.6. Gmina Gnojno	42
5.7. Gmina Tuczępy	43
5.8. Gmina Stopnica	44
6. System oznakowania szlaku	45
6.1. System oznakowania szlaku Nowy Korczyn - Jurków.....	46
6.2. Proponowane lokalizacje tablic informacyjno – promocyjnych, znaków informacyjnych i ostrzegawczych	48
6.3. Rozwiązania technologiczne tablic informacyjno-promocyjnych, znaków informacyjnych i ostrzegawczych	49
7. Baza kajakowa	50
8. Kosztorys zaprojektowanych rozwiązań	53
9. Bibliografia	54
10. Załączniki	55

1. Wstęp

Celem niniejszego opracowania jest rozpoznanie warunków oraz możliwości rozwoju turystyki kajakowej w oparciu o istniejący szlak wodny na rzece Nidzie. Projekt ma na celu określenie kierunków aktywizacji gmin położonych w sąsiedztwie rzeki poprzez wykorzystanie jej jako szlaku komunikacyjnego. W opracowaniu określa się powiązanie turystyki kajakowej z innymi formami turystyki, wypoczynku i rekreacji. Podstawową funkcją Studium jest wyznaczenie lokalizacji miejsc służących obsłudze turystyki kajakowej, tak aby służyły one jak najszczerszej grupie turystów.

W opracowaniu przedstawiono szczegółową inwentaryzację istniejącego szlaku wodnego od Jurkowa (gm. Wiślica) do Nowego Korczyna (gm. Nowy Korczyn) oraz infrastruktury turystycznej. Wykonano dokładny kilometrą szlaku od punktu startowego tj. granicy gminy Wiślica (31,32km) do ujścia rzeki Nidy do Wisły w miejscowości Nowy Korczyn (0,00km).

W wyniku przeprowadzonej wizji lokalnej wskazano najdogodniejsze miejsce do wodowania kajaków, które znajduje się na początku szlaku w miejscowości Jurków (29,60km). Wybór podyktowany był łatwym dojazdem oraz wygodnym dojściem do rzeki (droga asfaltowa, dużo wolnej przestrzeni dookoła). Jako zakończenie spływu przyjęto przystań kajakową w Nowym Korczynie - z dostępnym polem biwakowym, altaną, ławkami, placem zabaw (5,40km).

Kolejnym ważnym elementem Studium jest docelowe zagospodarowanie szlaku wodnego w którym dokonano analizy istniejących i planowanych inwestycji w zakresie turystyki kajakowej. Analiza przedstawia formy turystyki rozwijające się w województwie świętokrzyskim oraz uwarunkowania ich rozwoju. Główną pozycją w wyżej wymienionym rozdziale jest projekt rozmieszczenia tablic, znaków, punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego na odcinku Nowy Korczyn - Jurków. W Studium określono miejsca do składowania kajaków, biwakowania, wypoczynku itp. W tej części opracowania przedstawiono także opis projektu stacji wodnej służącej turystyce kajakowej.

Projekt zawiera opis zaplecza turystycznego opracowywanego szlaku w tym walory krajoznawcze Ponidzia oraz wybrane formy ochrony przyrody. W opracowaniu przedstawiono najważniejsze oraz najciekawsze atrakcje turystyczne gmin zlokalizowanych nad rzeką Nida - gminy Busko-Zdrój, Wiślica, Solec-Zdrój, Nowy Korczyn oraz Pacanów.

Prezentowano dostępną bazę kajakową – firmy, przedsiębiorstwa, ośrodki turystyczne dysponujące sprzętem kajakowym oraz świadczące usługi organizacji spływów, wypożyczalnie sprzętu. Dokonano opisu dostępnych sprzętów, ułatwiającego ich wybór oraz cenniki usług.

Rozdział przedstawiający system oznakowania szlaku kajakowego zawiera koncepcję oznakowania (tablice informacyjne, znaki kajakowe). Projekt zawiera lokalizację oraz

wizualizację znaków informacyjnych, które należy umieścić na brzegu rzeki od strony wody oraz na drogach dojazdowych i tablic informacyjnych, umieszczanych w wybranych miejscach na łądzie – w miejscach startowych oraz miejscach o nasilonym ruchu turystycznym.

Projekt jakim jest Studium zagospodarowania turystycznego szlaku wodnego na rzece Nida składa się z części tekstowej, map, dokumentacji fotograficznej, wizualizacji znaków informacyjnych i ostrzegawczych oraz ogólnego kosztorysu oznakowania.

2. Analiza prawna

2.1. Ustawa „Prawo wodne”

Ustawa z dnia 20 lipca 2017r, „Prawo wodne” Dz. U. 2017 poz. 1566.

Zgodnie z treścią art.1 „Ustawa reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi”. Ustawa z dnia 20.07.2018 r. „Prawo wodne” mówi o tym, że każdemu przysługuje prawo do korzystania ze śródlądowych powierzchniowych wód publicznych, morskich wód wewnętrznych wraz z wodami Zatoki Gdańskiej i z wód morza terytorialnego, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej. Ustawa zawiera dużo informacji, z których najważniejsze to: prawo własności wód, obowiązki właścicieli wody oraz innych nieruchomości, ochrona wód, korzystanie wód, strefy i obszary ochronne, ochrona przed powodzią oraz suszą, pozwolenia wodnoprawne.

2.2. Uregulowania dotyczące oczyszczenia koryta rzeki Nida

Opiekę nad rzeką Nida sprawuje Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie przez swoją jednostkę podległą – Zarząd Zlewni Wisły w Sandomierzu, Oddział w Kielcach. W korycie rzeki w niektórych miejscach zaobserwowano pnie oraz konary drzew. Decyzję o usunięciu drzew zagrażającym w pełni bezpiecznym pokonaniu szlaku kajakowego oraz przycięciu konarów zwisających nad rzeką podejmuje Zarząd Zlewni Wisły w Sandomierzu, po wystosowaniu do Zarządu Zlewni Wisły w Sandomierzu specjalnego pisma przez Lokalną Grupę Działania.

2.3. Aspekty prawne budowy stanic – przystani kajakowej

Budując stanicę, pełniącą również funkcje przystani kajakowej, należy dokładnie przeanalizować teren, w którym miałyby powstać taka inwestycja kierując się niżej opisanymi kryteriami. Teren pod budowę stanic nie może być położony na terenie zalewowym, powinien

posiadać możliwość dosyć łatwego podpłynięcia do brzegu, jak również dotarcie do tego miejsca drogą lądową. Linia brzegowa w takim miejscu powinna dawać możliwość zatrzymania się kilku kajaków jednocześnie. W przypadku głębokości wody obowiązuje zasada, że im większa głębokość, tym lepiej. Po dokonaniu wyboru terenu i uregulowaniu jego stanu prawnego należy wystąpić do właściwego urzędu gminy o wydanie warunków zabudowy i zagospodarowania terenów oraz do starostwa o wydanie pozwolenia wodno – prawnego. Kolejnym krokiem zleconym przez inwestora jest wykonanie projektu stanic, operatu wodno – prawnego oraz raportu oddziaływania inwestycji na środowisko. Starostwo wszczyna postępowanie w sprawie o wydanie pozwolenia wodno – prawnego i wyznacza termin rozprawy administracyjnej, w której biorą udział: Wnioskodawca, Urząd Żeglugi Śródlądowej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Zespół Parków Krajobrazowych (jeżeli dotyczy takiego obszaru), Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Urząd Gminy i projektant. Starostwo określa zestaw potrzebnych do przeprowadzenia rozprawy dokumentów. Rozprawa odbywa się w miejscu planowanej inwestycji. Rodzaj dokumentów, jakie są potrzebne zależny jest od właściciela terenu, na którym ma powstać przystań kajakowa. Jeżeli grunty należą do Skarbu Państwa to Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej występuje do Ministra Środowiska o udzielenie promesy na dzierżawę i użytkowanie gruntów pokrytych wodami. Do wniosku potrzebna jest mapa sytuacyjno – wysokościowa w skali 1:1000, mapa ewidencyjna, wypis z rejestru gruntów, decyzja o warunkach zabudowy, stanowisko starosty.

Inwestor ma obowiązek:

- zawarcia umowy z kierownikiem budowy i inspektorem nadzoru,
- uzyskania pozwolenia wodno – prawnego i innych wymaganych dokumentów dotyczących pozwolenia na budowę przystani od wojewody,
- wystąpienia do rejonu energetycznego o wydanie warunków przyłączenia energii elektrycznej i zawarcia stosownej umowy,
- wystąpienia o wydanie decyzji przez organ administracji samorządowej w gestii, którego znajduje się przyłączenie wjazdu na działkę.

Po zakończeniu budowy inwestor musi wystąpić do organu wydającego pozwolenie na budowę z wnioskiem o wydanie decyzji na użytkowanie obiektu. Do wniosku powinny zostać dołączone dokumenty wynikające z art. 57 ust 1,2,3 Prawa Budowlanego oraz opinie Komendanta Powiatowej Straży Pożarnej, Powiatowego Inspektora Sanitarnego, Inspektora Pracy i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Konieczne jest także złożenie mapy z inwentaryzacji powykonawczej stanic.

2.4. Oznakowanie szlaków

Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze w 2014 roku wydało Instrukcję Znakowania Szlaków Turystycznych, zgodnie z którą znakowane jest wiele różnego rodzaju szlaków. Instrukcja ta obowiązuje przy znakowaniu szlaków wyznaczonych przez PTTK, natomiast inne organizacje oraz osoby prywatne mogą bezpłatnie korzystać z opracowanych znaków. Istnieje również możliwość oznakowywania tras własnymi znakami.

PTTK realizuje cele statutowe w zakresie krzewienia i upowszechniania turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa oraz aktywnych form wypoczynku, przeznaczonych dla turysty indywidualnego i grupowego przez wykonywanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej i samorządowej, związanych z wytyczaniem, znakowaniem i konserwacją szlaków turystycznych zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt. 1, art. 8 pkt. 4 oraz art. 9 ust. 1 pkt. 9 i ust. 2 pkt. 5 Statutu PTTK.

PTTK realizuje prace znakarskie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z ustaleniami: a. ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.) W przypadku szlaków wodnych zastosowanie znajduje ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U 2017 poz. 1566).

Wyróżniamy następujące rodzaje szlaków turystycznych wytyczanych przez PTTK:

- piesze (nizinne i górskie),
- narciarskie,
- rowerowe,
- konne,
- kajakowe,

Według Instrukcji:

1. Podstawowym urządzeniem stosowanym do oznakowania szlaków kajakowych jest tablica z zadaszaniem, rys. 79.2.

Każda tablica składa się z dwóch paneli:

- a. górny przedstawia znak informacyjny lub ostrzegawczy ;
- b. dolny to tabliczka przedstawiająca nazwę i logo szlaku, nazwę lub znak PTTK oraz kolejny numer znaku na szlaku z ewidencji CBST.

2. Znaki informacyjne

- a. znak szlaku z kilometrażem mierzonym w górę rzeki, rys. 80;
- b. znak szlaku z odległością między polami biwakowymi, rys. 81;

- c. pole biwakowe, rys. 82;
- d. stanica wodna, rys. 83;
- e. plan sytuacyjny, rys. 84;
- f. miejsce wodowania, rys. 85 i 86;
- g. miejsce przy[do]bijania, rys. 87 i 88;
- h. wpływ szlaku z jeziora, rys. 89;
- i. nazwa dopływu, rys. 90;
- j. walory krajoznawcze, rys. 91.

3. Znaki ostrzegawcze

- a. niebezpieczeństwo, rys. 92;
- b. pale, rys. 93;
- c. pływające pale, rys. 94;
- d. nisko zwisająca lina, rys. 95;
- e. miejsce nie do przepłynięcia, rys. 96;
- f. próg nie do przepłynięcia, rys. 97;
- g. próg ewentualnie do przepłynięcia po rozpoznaniu, rys. 98;
- h. wodowskaz, rys. 99;
- i. elektrownia wodna, rys. 100;
- j. zakaz pływania, rys. 10

Ogólne zasady prowadzenia szlaków:

1. Szlaki turystyczne piesze i konne, powinny prowadzić istniejącymi ścieżkami i drogami o nieutwardzonej nawierzchni, a gdy zachodzi konieczność zachowania ciągłości szlaku odcinek prowadzący po drodze utwardzonej powinien być jak najkrótszy.
2. Szlaki turystyczne rowerowe, powinny prowadzić w miarę możliwości, po drogach o nawierzchni utwardzonej lub przystosowanej do ruchu rowerowego o małym lub umiarkowanym natężeniu ruchu drogowego.
3. Planowane szlaki turystyczne powinny się zaczynać i kończyć przy dworcach i przystankach komunikacji zbiorowej, w punktach węzłowych szlaków, przy obiektach PTTK i obiektach krajoznawczych, lub w innych łatwo dostępnych miejscach nasilonego ruchu turystycznego.

4. W dużych miastach wskazane jest, aby szlaki turystyczne zaczynały się i kończyły przy pętlach komunikacji miejskiej. W małych miejscowościach szlaki turystyczne powinny dochodzić do jednego miejsca.
5. Dopuszcza się prowadzenie szlaków turystycznych w miastach, także dużych, o ile istnieją do tego odpowiednie warunki terenowe.
6. Trasa szlaku turystycznego powinna przebiegać w sposób logiczny, bez nie-potrzebnego nakładania drogi.
7. Należy unikać:
 - a) znakowania tras (szlaków) rowerowych po drogach, którymi prowadzą oznakowane szlaki piesze, w przypadku wspólnego przebiegu szlaków na całej ich długości,
 - b) rozwidlania lub krzyżowania ze szlakiem tego samego koloru,
 - c) przebiegu równoległego szlaków tego samego koloru i rodzaju, w niewielkiej odległości od siebie,
 - d) prowadzenia szlaków rowerowych drogami o dużym natężeniu ruchu, w tym wojewódzkimi oraz krajowymi,
 - e) prowadzenia szlaków turystycznych przez torowiska (poza przejazdami kolejowymi), przez jezdnie dróg o dużym natężeniu ruchu (poza przejściami dla pieszych),
 - f) prowadzenia szlaków turystycznych przez niebezpieczne miejsca np. dawne wyrobiska, tereny przemysłowe, a także po skarpach i terenach zagrożonych osunięciem.

2.5. Prawne aspekty utrzymania porządku na wyznaczonych miejscach biwakowych, przystaniach kajakowych, stanicach i tym podobnych obiektach

Aspekty prawne utrzymania porządku w wyznaczonych miejscach biwakowych, przystaniach kajakowych i innych reguluje ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2018r.). W ustawie zawarte są obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości oraz zadania gminy w tym kierunku. Jako właścicieli zaliczamy również: współwłaścicieli, użytkowników wieczystych, jednostki i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu. Niezastosowanie się właściciela nieruchomości do ustawy podlega karze grzywny. Postępowanie w sprawie toczy się wg przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

2.6. Zgodność projektu z poszczególnymi strategiami rozwoju gmin, przez które prowadzi szlak kajakowy

Zgodność z Lokalną Strategią Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Królewskie Ponidzie

Projekt jest zgodny z celem strategicznym ogólnymi postanowieniami zawartymi w Strategii Rozwoju – „Preferuje się operacje służące rozwojowi branży turystycznej i okołoturystycznej [...] słabe oznakowanie infrastruktury turystycznej.”

Zgodność z Strategią Rozwoju Gminy Wiślica

Projekt jest zgodny z Strategią Rozwoju gminy Wiślica na lata 2014 – 2020.

Zgodność z Strategią rozwoju Gminy Nowy Korczyn

Projekt jest zgodny z Strategią Rozwoju gminy Nowy Korczyn na lata 2015 – 2025.

3. Inwentaryzacja szlaku

3.1. Tematyczny szlak kajakowy

Spływ szlakiem kajakowym to okazja do napawania się bogactwem i różnorodnością przyrody oraz możliwość przeżycia jedynej w swoim rodzaju przygody opartej o nocleg pod gołym niebem, samodzielne zorganizowanie materiałów i rozpalenie ogniska oraz biesiadowanie po udanej podróży. Pasjonaci eksplorowania pereł dziedzictwa kulturowego także nie będą zawiedzeni, gdyż wzdłuż szlaku znajdziemy wiele interesujących miejsc:

Jurków – neogotycki kościół pw. św. Teresy z Avili, wzniesiony w 1875r. na miejscu dawnego kościoła drewnianego

Wiślica - stolica powstałego w IX wieku państwa Wiślan, na przestrzeni dziejów powstało tu wiele cennych kulturowo miejsc wartych odwiedzin:

- Gotycka kolegiata wzniesiona w 1350 roku z fundacji króla Kazimierza wielkiego wg. legendy w pokucie za zabicie księdza Marcina Baryczki
- Regia – najwyższa partia w Wiślicy, gdzie znaleziono ślady najstarszego osadnictwa z początku 2 połowy IX wieku; odsłonięto tu resztki grodu z fragmentami palisady i fosy
- Dom Długosza – ceglana budowla zbudowana w 1460 roku z fundacji Jana Długosza dla wikariuszy i kanoników kolegiaty znajdującej się ówczynie przy ul. Krakowskiej

- Misa chrzcielna – owalna misa z przylegającym do niej podium gliniano – gipsowym; służyła do chrztu zbiorowego i związana jest z legendą panońską i żywotem św. Metodego

Konieczmosty – kapliczka św. Jana Nepomucena z XVIII w.

Czarkowy:

- Cmentarz wojenny z odsłoniętym przez Ignacego Mościckiego w 1928r. pomnikiem „Ku chwale pierwszych bojów Józefa Piłsudskiego o niepodległość Polski”
- Zespół dworski z parkiem, pozostałościami dworu i zabudowaniami gospodarczymi z przełomu XVIII i XIX w.

Stary Korczyn:

- Kościół pw. św. Mikołaja z połowy XIV w., przebudowany w XIX w.
- Kapliczka z 1666 r.
- Przydrożna figurka z 1873r.

Nowy Korczyn:

- Zespół pofranciszkański z 1257r. z fundacji Bolesława Wstydliwego i jego żony św. Kingi wraz z gotyckim kościołem św. Stanisława
- Gotycko – renesansowy kościół św. Trójcy z XVI w.
- Ruiny synagogi z końca XVIII wieku wzniesionej w stylu klasycystycznym
- Dom Długosza – budynek dawnej akademii z XVI w.
- Źródło św. Kingi – miejscowa tradycja donosi o leczniczych właściwościach źródła; obok postawiona w XIX w. figura świętej

3.2. Opis rzek

Nida – lewy dopływ górnej Wisły; powstaje z połączenia Białej i Czarnej Nidy w miejscowości Brzegi k. Chęcín.; jej długość wynosi 151 km (wraz z Białą Nidą), a powierzchnia dorzecza to 3862 km². Jest to typowa rzeka nizinna o bardzo niskim spadku. Ma szeroką terasę zalewową pokrytą łąkami. W największym miejscu koryto Nidy ma szerokość 6m., a w najszerszym 79m. (w okolicy Motkowic). Głębokość Nidy waha się od 0,4 do 2,6 m. Jest to jedna z najcieplejszych polskich rzek z temperaturą dochodzącą latem do 27° C. Główne dopływy prawostronne to Brzeźnica i Mierzawa, a lewostronne to Maskalis. Większe miejscowości położone nad Nidą

to Sobków, Pińczów, Chroberz, Wiślica i Nowy Korczyn. Spływ Nidą nie powinien dostarczać zbyt wielu kłopotów. Niewielkie bystrza czy wystające drzewa nie są trudne do pokonania a niewątpliwie podnoszą atrakcyjność szlaku. Trasa jest łatwa i niezwykle malownicza, a czysta ciepła woda i piaszczyste dno stwarzają wspaniałą okazję do kąpieli w lecie.

Biała Nida – ciek źródłowy Nidy do połączenia z Czarną Nidą o długości 52,4 km i powierzchni dorzecza 1029 km². Płyne przez Wyżynę Przedborską i Wyżynę Kielecką; wypływa ze źródeł stawu Stok we wsi Moskorzew, płynie przez Nieckę Włoszczowską, a z Czarną Nidą łączy się w pobliżu miejscowości Brzegi, na południowy zachód od Chęcin. Główne dopływy lewostronne to Lipnica, Łosośna i Hutka, a prawostronne to Grabówka, Jedlnica i Kwilinka. Miejscowości położone nad Białą Nidą to: Moskokrzew, Radków, Oksa i Tyniec. Płynąc Białą Nidą nie napotkamy osad ludzkich, a rzeka płynie skrajem lasu przez łąki i pastwiska Ponidzia. Brzegi są porośnięte roślinnością, co tworzy atmosferę dzikości i kameralności. Spływa najczęściej od zalewu w Małogoszczy lub od Bocheńca.

Czarna Nida – dawniej – Morawica; to lewy dopływ Nidy o długości 63,8 km i powierzchni dorzecza 1224 km². Płyne przez Góry Świętokrzyskie i Pogórze Szydłowskie. Rzeka powstaje z połączenia cieków źródłowych Belnianki oraz Lubrzanki, obok wsi Marzysz. Łączy się z Białą Nidą w okolicy wsi Brzegi tworząc Nidę. Jej prawostronne dopływy to Chodcza i Bobrza, a lewostronne to Morawka. Ważniejsze miejscowości nad Czarną Nidą to: Morawica, Ostrów, Wolica i Tokarnia. Szerokość rzeki wynosi maksymalnie 6m., a głębokość 50-80 cm. W środkowym biegu rzeka zachowała naturalne, malownicze meandry. Rzeka najczęściej bywa spływana od Morawicy, a w trakcie trasy napotykamy kilka miejscowości, w których można zaopatrzyć się w najpotrzebniejszy asortyment w sklepach (Ostrów, Wolica). Koryto Czarnej Nidy jest szersze z nieco mniej zarośniętymi brzegami a dno wyścielone jest ciemnym piachem skąd też Czarna Nida wzięła swoją nazwę.

3.3. Fauna i flora nad rzeką Nida

Nadnidziański park krajobrazowy to malowniczy obszar ważny nie tylko jako siedlisko wielu gatunków roślin i zwierząt, ale również element dziedzictwa kulturowego. Położony jest w południowej części województwa świętokrzyskiego. Cechuje się dużą, bo prawie 23 ha powierzchnią. Specyficznym elementem krajobrazu Parku jest Dolina rzeki Nidy, gdzie występują liczne meandry oraz starorzecza, które stały się ostoją dla wielu gatunków zwierząt wodno – błotnych.

Administracyjne park oraz otulina leżą na terenie 10 gmin (Pińczów, Imielno, Kije, Michałów, Złota, Opatowiec, Chmielnik, Busko-Zdrój), oraz Wiślica i Nowy Korczyn, przez które przepływa odcinek Nidy poruszany w Studium.

Geograficznie Park zajmuje środkowy i dolny fragment doliny Nidy, Nieckę Solecką oraz północno – zachodnią część garbu Pińczowskiego będące częściami Niecki Nidziańskiej

Ewenementem w NPK jest występowanie nietypowych dla Polskich warunków geograficznych gatunków roślin. Głównie dotyczy to roślinności ciepłolubnej i sucholubnej. Wśród wielu rodzajów wyróżnia się chronione: dziewięciśł popłocholistny (roślina z rodziny astrowatych, dla której okolica Niecki Nidziańskiej jest jednym z dwóch naturalnych stanowisk w Polsce), dyptam jesionolistny (roślina z rodziny rutowatych, której ciekawą właściwością jest wydzielanie dużych ilości olejków eterycznych, które po zbliżeniu źródła ognia płoną niebieskim płomieniem nie uszkadzając rośliny); wężymord stepowy (roślina z rodziny astrowatych, zagrożona wyginięciem)

Subiektywnie bardziej istotna będzie jednak roślinność łąkowa i bagienna koncentrująca się wzdłuż koryta Nidy. Liczne starorzecza, rozlewiska i zakola tworzą nie tylko niezapomniane krajobrazy, ale też warunkują powstawanie siedlisk bagiennych, podmokłych i torfowiskowych. Spotkać tam można wiele roślin chronionych i rzadkich, min. kruszczyk błotny (wieloletnia roślina z rodziny storczykowatych, o ciekawych kwiatach przypominających wyglądem skrzydła motyla), wawrzynek wilczełyko (roślina o niezwykle trujących owocach, a jej liście używane były w medycynie ludowej w przypadku podrażnień skóry), kozłek lekarski. Również w samych zbiornikach wodnych znajdziemy wiele gatunków zakorzeniających się do dna jak: grzybień biały, grązel żółty, okrężnica bagienna, żabiściek pływający, żabieniec babka – wodna czy rdestnica pływająca.

Zróznicowane siedliska – od suchych stoków wapiennych i gipsowych po szerokie rozlewiska i bagna – gwarantują różnorodność gatunków zwierząt występujących w regionie. Spotkamy tu kilkadziesiąt gatunków bezkręgowców (w tym 19 gatunków bezkręgowców), 38 gatunków ryb i około 170 gatunków ptaków. Wśród bezkręgowców na uwagę zasługuje poskocz krasny – jeden z 4 gatunków pajęczaków chronionych w Polsce, charakteryzujący się czerwonym nakrapianym odwłokiem; modliszka – owad, który najlepiej czuje się w klimacie tropikalnym, natomiast w Polsce mamy jeden gatunek, czyli modliszkę zwyczajną. Od połowy maja do pierwszych dni lipca turystyka może zostać dodatkowo umilona poprzez koncerty urządzone przez setki cykad, wygrzewających się na wyższych roślinach. Powszechnie są również barwne motyle takie jak: paż królowej, kraśniki, modraszki itd. Na odcinku Pasturka – Stary Korczyn rzeka z powodu małej ingerencji człowieka zachowała swój pierwotny przebieg, dzięki czemu zachowało się siedlisko dla rzadkich mięczaków wodnych, a zwłaszcza dużych małży jak: skójką malarka, szczeżuja wielka czy szczeżuja spłaszczona. W Nidzie żyje około 40 gatunków ryb – od popularnych szczupaka, okonia, leszcza czy pstrąga do rzadkich i

chronionych jak głowacz białołety, piekielnica czy śliz. Wśród płazów i gadów spotkamy większość gatunków występujących w Polsce: traszki, rzekotki, padalce, ropuchy, jaszczurki. Niewątpliwie ciekawą grupę bytującą na nadnidziańskim terenie stanowią ptaki, a dokładnie – ponad 170 gatunków. Na uwagę zasługuje derkacz – niezwykle rzadki gatunek ptaka o niewielkich rozmiarach, zasiedlającego podmokłe łąki o charakterystycznym zgrzytającym głosie. Wśród chronionych gatunków znajdziemy również bączka, kureczkę zieloną i bąka. Ssaki reprezentują między innymi kilka gatunków nietoperzy jak: nocek Natterera, borowiec wielki, gacek wielkouch czy mroczek posrebrzany. Siedliska wodne zamieszkane są przez bobra czy wydry.

3.4. Szlak na rzece Nida – odcinek Nowy Korczyn - Jurków

Szlak łatwy i bardzo malowniczy, a jednocześnie zaciszny, ponieważ nie jest przesadnie oblegany przez turystów odcinkiem. Na trasie czeka kilka nieuciążliwych utrudnień jak wystające pale czy wysepki do opłynięcia (Rys. 3.1 i Rys.3.2.)

Rys. 3.2. Powalone konary drzew I

Źródło: Zasoby własne

Rys. 3.2. Powalone konary drzew II

Źródło: Zasoby własne

Start spływu możliwy przy brodzie w Jurkowie. Dojazd z miejscowości Wiślica drogą 776 (Busko Zdrój – Kraków). W miejscowości Koniecmosty skręcamy w prawo. Ostatnie kilkadziesiąt metrów do pokonania drogą gruntową. Woda w rzece latem jest ciepła i czysta (można się kąpać). Niewątpliwym atrybutem są liczne meandry, które urozmaicają trasę. Pierwszy odcinek, gdzie rzeka zaczyna się wić jest już kilka km za Jurkowem. W oddali widać zabudowania miejscowości Wiślica. Kilkaset metrów za mostem Wiślica – Koniecmosty możliwy odpoczynek, miejsce do biwakowania. Dalej na wysokości wsi Szczytniki występują 3 wczesne starorzecza będące wynikiem działania nurtu rzeki na silnie meandrujące koryto, co poskutkowało odcięciem szyi meandru przez główny nurt. W związku z tym w lecie w okresach suszy przepłynięcie przez owe meandry może być niemożliwe z powodu niskiego stanu wody, a koniecznym okazać się może skorzystanie z istniejących zespoleń. Zespolenia są 3 i pierwsze dwa następują po sobie w odległości kilkuset metrów, a trzecie po 2 kilometrach. Następnie przez miejscowością Czarkowy rzeka znów zaczyna silnie meandrować płynąc leniwie wśród pól. We wsi Czarkowy za mostem po prawej stronie płaskie podejście do brzegu z bezpośrednim dojściem z drogi asfaltowej co umożliwia zakwalifikowanie tego miejsca jako punkt startowy do spływu (Rys. 3.3.)

Rys. 3.3. Proponowana lokalizacja punktu startowego we wsi Czarkowy

Źródło: Zasoby własne

Dojazd do wsi Czarkowy drogą krajową nr. 79 (Kraków – Sandomierz) W miejscowości Winiary Dolne skręcamy w prawo na Stary Korczyn. Droga prowadzi aż do Czarkowy, gdzie po prawej stronie będzie znajdował się most.

Kolejnym proponowanym miejscem do odpoczynku może być teren w Wiślicy po lewej stronie (25,50km) gdzie znajduje się wystarczająco dużo miejsca na lokalizację pola biwakowego lub campingowego. Na powyżej opisywanym obszarze znajduje się drewniana altana oraz ławki (Rys.3.4.) a kilkadziesiąt metrów dalej - stadion sportowy w Wiślicy.

Rys. 3.4. Proponowane miejsce do odpoczynku w miejscowości Wiślica

Źródło: Zasoby własne

Kolejnym punktem wodowania może być teren przy moście we wsi Żukowice. Znajduje się on po lewej stronie przed mostem. W odróżnieniu do poprzednich proponowanych punktów wodowania, to miejsce wymaga zaadaptowania w postaci pomostu lub poszerzenia dostępnego płaskiego terenu. Dojazd do wsi Żukowice jak do wsi Czarkowy.

Przed mostem w Nowym Korczynie znajduje się Stanica Wodna PTTK Busko z dogodnym miejscem do przybicia do brzegu oraz trasą dojazdową aż do brzegu rzeki (Rys. 3.5.)

Rys. 3.5. Stanica Wodna PTTK Busko

Źródło: Zasoby własne

Na odcinku rzeki w Nowym Korczynie należy uważać na wystające z wody pale. Kilkaset metrów za mostem – przystań kajakowa w Nowym Korczynie z wybudowanym pomostem, altaną, placem zabaw i polem biwakowym (Rys.3.6.) W pobliżu ruiny starej synagogi. Proponowane miejsce finału szlaku.

Rys. 3.6. Przystań kajakowa w Nowym Korczynie

Źródło: Zasoby własne

Szlaki boczne

Przeanalizowane szlaki boczne i starorzecza nie ujawniły możliwości wyznaczenia alternatywnych tras ani szlaków bocznych, szczególnie w okresie letnim, gdzie poziom wody jest obniżony co mogłoby poskutkować osiadaniami kajaków na mieliznach. Ewentualne starorzecza do rozpatrywania znajdują się na odcinku Wiślica – Czarkowy. Zaadaptowanie do przepłynięcia owych 3 względnie drożnych starorzeczy dodaje nieco ponad 1 km do długości szlaku, więc należy poddać wątpliwości czy jest to zabieg opłacalny.

Szczegółowy kilometrą z opisem

Kilometrą od granicy gminy Wiślica do ujścia Nidy do Wisły	Kilometrą [km]	Opis
31,32	0,00	Początek terenu LGD Królewskie Ponidzie (Granica gminy Wiślica)
30,10	1,22	Początek wsi Jurków; rzeka lekko meandruje
29,60	1,72	Rozpoczęcie spływu we wsi Jurków; po prawej stronie Nidy dogodne miejsce na wodowanie kajaków z bezpośrednim dojazdem z drogi asfaltowej
29,20	2,12	Wyspa dł. ok 70m szer. 40m; zalecane opłynięcie z prawej strony; po prawej widoczny kościół pw. św. Teresy z Avila w Jurkowie
28,90	2,42	Wyspa dł. ok 60m; zalecane opłynięcie z lewej strony
27,60	3,72	Płaski brzeg z piaszczystym fragmentem po stronie lewej; możliwość dobicia do brzegu; dojazd drogą gruntową od strony Wiślicy
27,50	3,82	Rzeka zaczyna silnie meandrować
27,30	4,02	Powalone konary drzew po dwóch stronach rzeki; szerokość między nimi - ok. 5m
26,90	4,42	Możliwość dobicia do prawego brzegu; po lewej stronie wystające konary
26,40-26,10	4,92-5,22	Rzeka przestaje meandrować; tereny podmokłe i zalewowe
26,00	5.32	Most Wiślica -Konieczmosty (droga wojewódzka 776)

25,50	5,82	Po lewej miejsce do odpoczynku, pole biwakowe lub campingowe; postawiona drewniana altana i ławki; kilkadziesiąt metrów dalej - j stadion sportowy w Wiślicy
25,10	6,22	Rzeka rozszerza się do ok. 50m na odcinku ok.100m ; po lewej stronie płaski brzeg oraz nieutwardzona droga prowadząca do stadionu w Wiślicy
24,40	6,92	Po prawej stronie nieutwardzona droga prowadząca do wsi Kuchary
24,10-21,40	7,22 - 9,92	Rzeka płynie wśród pól; rozlewiska po obu stronach
21,20	10,12	Pierwsze z trzech następujących po sobie zespołów w nurcie Nidy; zalecane używanie zespołów, ponieważ w okresie obniżonego poziomu wody przepłynięcie pierwotnym korytem może okazać się niemożliwe; po lewej stronie zabudowania wsi Szczytniki
21,00	10,32	Po lewej stronie droga prowadząca do wsi Szczytniki; nieco wcześniej betonowe schodki prowadzące do brzegu
20,90	10,42	2 z 3 zespołów
18,90	12,42	3 z 3 zespołów
18,30	13,02	Po prawej stronie niewielka zakrzewiona wysepka
17,30	14,02	Rzeka zaczyna silnie meandrować
17,30-15,60	14,02 - 15,72	Rozlewiska, tereny podmokłe
15,50	15,82	Po prawej stronie powalone drzewo; szerokość drożna ok. 7 m
15,00	16,32	Rzeka przestaje silnie meandrować
14,90	16,42	Most we wsi Czarkowy; po prawej stronie za mostem płaskie zejście - możliwość wodowania kajaków
14,50	16,82	Koniec zabudowań wsi Czarkowy
13,70	17,62	Po lewej stronie ujście kanału; po prawej stronie płaski brzeg z nieutwardzoną drogą gruntową
13,50	17,82	Most we wsi Żukowice; po lewej stronie przed mostem płaski brzeg oraz droga prowadząca do wsi Żukowice
13,20	18,12	Po lewej stronie polana mogąca służyć jako pole namiotowe/ campingowe,

		stromy brzeg
13,00-11,60	18,32 - 19,72	Rzeka meandruje wśród pól
10,70	20,62	Most w Starym Korczynie; po prawej stronie za mostem płaski brzeg
9,70	21,62	Po prawej stronie ujęcie wody Nida 2000
9,50-8,10	21,82 - 23,22	Rzeka płynie wśród pól i łąk; brzegi zakrzewione
8,00	23,32	Ujęcie brzegowe wody w Starym Korczynie po lewej
6,30	25,02	Stacja wodna PTTK Busko w Nowym Korczynie
6,20	25,12	Wystające konary drzew po stronie lewej
6,00	25,32	Most w Nowym Korczynie (droga krajowa 79)
5,40	25,92	Przystań kajakowa w Nowym Korczynie z dostępnym polem biwakowym, altaną, ławkami, plac zabaw; stara synagoga w Nowym Korczynie
5,30	26,02	Trawiasta wyspa; kłoda
4,80	26,52	Stadion sportowy w Nowym Korczynie (za wałem)
4,30	27,02	Po lewej stronie magazyn przeciwpożarowy w Grotnikach Dużych
1,90	29,42	Po lewej stronie budynki oczyszczalni ścieków
1,5	29,82	Niewielka wysepka, możliwość opłynięcia po obu stronach
1,5-0,10	29,82 - 31,22	Zadrzewione brzegi
00,00	31,32	Ujście rzeki Nida do Wisły; szerokość około 40 m

4. Docelowe zagospodarowanie szlaku wodnego

4.1. Analiza istniejących i planowanych inwestycji w zakresie turystyki kajakowej

Aktywność sportowa w ostatnich latach znacznie wzrosła. W samym Województwie Świętokrzyskim najbardziej popularna jest turystyka piesza, rowerowa oraz kajakowa. Przyczyniają się do tego walory krajobrazu oraz coraz większa ilość szlaków turystycznych. Ważnym aspektem w rozwoju tego typu turystyki jest rozbudowa obiektów, które spełniają pewne warunki – dogodne miejsca postoju, odpoczynku dla turystów podróżującymi różnego rodzaju szlakami.

Nad rzeką Nidą nie zobaczymy zbyt wiele obiektów do uprawiania turystyki wodnej, a w szczególności kajakowej. Patrząc na piękne tereny Ponidzia, przez które przepływa rzeka Nida istnieje możliwość rozwinięcia turystyki poprzez budowę oraz modernizację obiektów dających możliwość na bezpieczne zatrzymanie się na trasie szlaku, zregenerowanie sił, nocleg oraz wypożyczenie sprzętu wodnego.

Pierwszym krokiem, który należy podjąć jest dokładna analiza terenu, w celu wyboru konkretnych i najlepiej dopasowanych miejsc do utworzenia początku oraz zakończenia spływów, a także dokładne wybranie miejsc na postoje. W takich miejscach należy zamontować tablice informacyjne pokazujące turystom możliwości zwiedzania oraz proponowane szlaki w okolicy. Następnie należy wskazać miejsca biwakowe oraz lokalizację i budowę Punktów Obsługi Wodnego Ruchu Turystycznego, które są miejscami skupiającymi turystykę wodną.

Biorąc udział w spływach kajakowych niezbędną rzeczą jaka jest nam potrzebna to specjalny sprzęt w postaci samych kajaków jak i kamizelek ratunkowych oraz wiosł. W okolicy rzeki Nida istnieje wiele wypożyczalni sprzętu, które mają dość spory wybór kajaków i tylko od naszych predyspozycji zależy, co wybierzemy. Firmy zajmujące się tym wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klienta, w tym przypadku turysty chcącego skorzystać ze spływu kajakowego oferują możliwość transportu sprzętu we wskazane miejsce.

4.2. Koncepcja lokalizacji punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego na odcinku Nowy Korczyn - Jurków

Punkty obsługi wodnego ruchu turystycznego są to miejsca umożliwiające turystom zatrzymanie się na odpoczynek, posiłek oraz nocleg. Powinny posiadać altany, zadaszone wiaty, które ochronią turystów oraz ich sprzęt przed niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi. Centra takie, które skupiają różne formy turystyki powinny się znajdować

dość blisko usług gastronomicznych aby w miarę możliwości doposażanie punktów w żywność przechodziło sprawnie. Punkty takie powinny być włączone w system znakowanych szlaków turystycznych. Na rzece Nida, a dokładniej na odcinku Nowy Korczyn – Jurków zlokalizowano dwa miejsca planowanych punktów obsługi wodnego ruchu turystycznego: w Wiślicy (25,50) oraz w Nowym Korczynie (5,40). W obydwu przypadkach do tych miejsc prowadzą drogi asfaltowe. Na placach znajdują się zadane wiaty, pomosty. W Wiślicy w bliskim sąsiedztwie jest boisko sportowe, z którego można skorzystać, co wpływa na atrakcyjność tego punktu. Propozycję lokalizacji POWRT pokazano w *Załączniku nr 2*.

4.3. Lokalizacja miejsc wodowania, postojowych i przystani na odcinku Nowy Korczyn - Jurków

Nad rzeką Nida na odcinków Nowy Korczyn - Jurków najbardziej rozwiniętym pod względem dostępnej infrastruktury miejscem postoju jest przystań w Nowym Korczynie, która umożliwia postój w komfortowych warunkach. Atrakcyjne okolice w pobliżu rzeki Nida, wiele szlaków turystycznych wymuszają budowę obiektów, które będą służyły jako miejsca postojów z dobrze rozwiniętym zapleczem sprzętowym oraz sanitarnym. Na rzece zlokalizowano kilka takich miejsc, zwykle są to miejsca w których kajakarze rozpoczynają spływy oraz proponowane miejsca postoju.

Miejsca wodowania i postoju na odcinku Jurków – Nowy Korczyn:

1. Jurków – możliwość rozpoczęcia spływu – po prawej stronie - dojazd drogą asfaltową do rzeki - możliwość wodowania
2. Wiślica – możliwość rozpoczęcia spływu – postój – po lewej stronie – dojazd drogą asfaltową – miejsce na odpoczynek lub biwak
3. Most we wsi Czarkowy – możliwość rozpoczęcia spływu – dojazd drogą asfaltową – po prawej stronie
4. Most we wsi Żukowice – płaski brzeg przed mostem – po lewej stronie – możliwość postoju/zakończenia spływu – droga asfaltowa prowadząca do wsi
5. Nowy Korczyn – miejsce postoju/wodowania – po lewej stronie – dojazd drogą asfaltową – miejsce na odpoczynek lub biwak

4.4. Opis typowej infrastruktury na szlaku kajakowym

Turystyka jest z jedną podstawowych funkcji umożliwiających rozwój terenów wiejskich. Dla ludzi korzystających z takich aktywności jest to szansa poznawania nowych miejsc oraz szlaków. Natomiast dla społeczności lokalnej to możliwość rozwoju

ekonomicznego poprzez świadczone usługi. Rozwój turystyki powinien iść w parze z rozbudowywaniem i modernizacją obiektów służących do różnego rodzaju aktywności. Na szlakach kajakowych podstawowym elementem są miejsca wodowania/wyjścia z wody, postoju, biwaku oraz stacje wodne.

Miejsca wodowania i postoju

Są to dogodne i bezpieczne miejsca zejścia i wejścia z wody na początku oraz na końcu szlaku, miejsca postoju i odpoczynku w czasie spływu. Ze względu na budowę kajaków oraz ich niewielką masę, nie potrzebują one zbyt wygórowanej infrastruktury, która by umożliwiała wodowanie. Wystarczy płaski, niezarośnięty brzeg, piaszczysta plaża, spokojna zatoczka. Oczywiście, jeżeli miejsce wodowania i postoju dysponuje pomostem to jak najbardziej zwiększa on komfort i bezpieczeństwo kajakarzy korzystających z takiego punktu. Najbardziej niebezpiecznymi i niedogodnymi miejscami są miejsca z śliskimi kamieniami, wodorostami oraz takie miejsca, gdzie nurt rzeki jest naprawdę mocny. Miejsca wodowania, postoju powinny być dobrze oznakowane, żeby osoba płynąca rzeką była gotowa na zatrzymanie się oraz posiadała informacje, czego może się spodziewać na brzegu. Na znakach powinny znajdować się informacje o nazwie miejsca, kilometrażu szlaku, połączenia drogowe, możliwości noclegu, uzyskaniu pomocy medycznej i o atrakcjach turystycznych występujących w pobliżu. W takich miejscach powinny znajdować się informacje o możliwości wypożyczenia sprzętu, zadaszona wiata do schronienia się przed warunkami atmosferycznymi oraz do magazynowania kajaków, miejsca parkingowe dla samochodów. Dość dużym udogodnieniem w takich punktach są toalety oraz miejsca poboru wody pitnej. W każdym miejscu wodowania/wyjścia z wody powinniśmy zastać zamontowane kosze na śmieci i różnego rodzaju odpadki. Takie miejsca powinny umożliwiać rozbicie biwaku, rozbicie namiotu, skorzystania z kempingu oraz ewentualne spożycie posiłku.

Stacje kajakowe

Są to bardziej rozbudowane punkty obsługi wodnego ruchu turystycznego (POWRT). Oprócz miejsc przeznaczonych do wodowania posiadają zwykle drewniane pomosty, wiaty oraz magazyny sprzętu, w których będziemy mogli przetrzymać własny sprzęt. Stacje kajakowe umożliwiają postój oraz możliwość noclegu. Na ich terenach znajdziemy pola namiotowe i biwakowe, miejsca na kempingi, a w bardziej rozbudowanych miejscach domki letniskowe. W POWRT będziemy mieli możliwość zjedzenia posiłku, skorzystania z toalety oraz prysznic. W takich punktach powinniśmy mieć możliwość wypożyczenia sprzętu potrzebnego do spływu.

Teren powinien być ogrodzony, oświetlony oraz wyposażony w infrastrukturę techniczną (energia elektryczna, woda pitna, kanalizacja, telefon). Na miejscu powinniśmy znaleźć informacje turystyczne. Często możemy spotkać osobę zajmującą się obiektem, która też nam może służyć radą. Lokalizacja POWRT powinna znajdować się w pobliżu miejscowości ze sklepem, zapleczem gastronomicznym, humanitarnym. Na nizinnych szlakach kajakowych wskazane jest organizowanie miejsc krótkotrwałego postoju co ok. 10 – 15 km, natomiast miejsc umożliwiających nocleg co ok. 20 – 25 km. Takie rozłożenie umożliwi zaplanowanie sobie kilkudniowych spływów. Projektowaniem stanic zajmują się firmy architektoniczne. Inwestycja taka potrzebuje dość sporej wiedzy oraz wielu pozwoleń, które omówione są w rozdziale 2.

Na odcinku Nowy Korczyn - Jurków najbardziej odpowiednimi miejscami są Wiślica i Nowy Korczyn.

5. Otoczenie turystyczne proponowanego szlaku

Teren gmin należących do LGD „Królewskie Ponidzie” obfituje w liczne atrakcje turystyczne. Uczestnicy spływu kajakowego od Jurkowa do Nowego Korczyna mogą zwiedzić wiele ciekawych miejsc na trasie jak zabytki, czy obszary pięknej natury, do których prowadzą liczne szlaki odbijające od rzeki. Miejsca warte zobaczenia zostały wymienione w poniższym opracowaniu. Lokalizacja szlaku obejmująca rozmaite lokalizacje i zachwyca różnorodnością dając możliwość podziwiania malowniczych krajobrazów, zwiedzania interesujących miejsc, wędkowania, korzystania z kąpieli rzecznych czy obserwacji zwierząt w naturalnym środowisku.

5.1. Gmina Wiślica

Wiślica położona jest w południowej części województwa świętokrzyskiego nad rzeką Nidą, nieopodal jej ujścia do Wisły oraz w centralnej i południowej części Zespołu Parków Krajobrazowych Ponidzia. Jako gmina zajmuje powierzchnię ponad 10 000 ha i składa się z 20 sołectw.

Jej początki sięgają IX wieku, gdzie przypuszczalnie była centralną siedzibą państwa Wiślan. Będąc punktem przecięcia wielu szlaków handlowych uczyniło ją ważnym punktem gospodarczym, politycznym oraz kościelnym. W drugiej połowie XII wieku gród przeżył prawdziwy rozkwit za sprawą księcia Kazimierza II Sprawiedliwego, który obrał Wiślicę za siedzibę. Gród uplasował się na 3 miejscu w obszarach osadnictwa małopolskiego, zaraz po Krakowie i Sandomierzu. XIII wiek przyniósł spustoszenie poprzez najazdy mongolskie, co

spowodowało przeniesienie lokalnej władzy do pobliskiego Nowego Korczyna. W XIV za panowania Kazimierza Wielkiego nastąpiło przeplanowanie miasta. Wzniesiono mury obronne z 3 bramami (Krakowska, Buska i Zamkowa), rozbudowano zamek, wystawiono kościół kolegiacki. Miasto otrzymało wówczas szereg korzystnych przywilejów gospodarczych: m.in. prawo do sprzedaży soli. Z piętnastowieczną Wiślicą jest również związany Jan Długosz – kustosz miejscowej kolegiaty, fundator Domu Długosza I dzwonnicy. Splądrowana w czasie „potopu szwedzkiego” straciła większość mieszkańców, a po upadku powstania styczniowego w 1869r. utraciła prawa miejskie. Już od XV wieku Wiślica była zamieszkiwana przez znaczną społeczność żydowską. Osiedlili się oni w obrębie miasta budując bożnicę i rytualną łaźnię. Pierwsza wzmianka o Żydach w Wiślicy pochodzi z 1514 roku. Narastające wtedy konflikty z chrześcijanami podsycane przez niechęć królowej Elżbiety do Żydów spowodowały, że rajcy miejscy postanowili wypędzić ich z miasta na co zdecydowanie zaprotestował król Zygmunt I. Jednak dalsze konflikty spowodowały, że w 1542 roku zostali wypędzeni miasta I dopiero po 3 latach powrócili zawierając ugodę z miastem. W przededniu wybuchu I wojny światowej Żydzi oprócz bożnicy mieli do dyspozycji 3 domy modlitw. W 1921 roku Wiślicę zamieszkiwało 1314 Żydów. Utrzymywali się oni głównie z drobnego handlu i rzemiosła. Przed wybuchem II wojny światowej w Wiślicy było około 1500 wyznawców judaizmu. W związku z akcją eksterminacyjną prowadzoną przez Niemców od 1939 roku społeczność kurczyła się, powstałe w 1941 roku getto swoimi rozmiarami nie wystarczało aby pomieścić prawie 2000 zamieszkujących je osób. Niehumanitarne warunki bytowe sprzyjały rozwojowi chorób. 3 października 1942 roku getto zostało zlikwidowane, Żydzi zostali wysiedleni do Pińczowa, następnie do Jędrzejowa, a ostatecznie do Treblinki. Tak zakończyła się wielowiekowa historia wyznawców judaizmu w Wiślicy.

Bogactwo przyrody, nieskażone środowisko I urzekające krajobrazy z pewnością przyciągną wielbiciele turystyki I wypoczynku. Na szczególne walory przyrodnicze składa się tu wiele czynników, a przede wszystkim specyficzna budowa geologiczna determinująca szatę roślinną I faunę, opierająca się na występujących w podłożu gipsach I związanych z tym zjawiskach krasowych.

Oprócz walorów przyrodniczych gmina Wiślica oferuje wiele zabytków historycznych jak:

- **Kolegiata** – wzniesiona w 1350 roku z fundacji króla Kazimierza Wielkiego. Dwunawowy kościół zaliczany do ekspicyjnych (powstałych w celu odpokutowania – wg. Legendy za zabicie Marcina Baryczki); nawy oddzielają smukłe filary. Do kolegiaty prowadzi ostrołukowy portal, a nad nim tablica z 1464 roku fundacji Jana Długosza. W ołtarzu umieszczona jest wczesnogotycka kamienna rzeźba Matki Boskiej Łokietkowej, będącej darem Władysława Łokietka. W kolegiacie dnia 11.02.1347 roku miało miejsce ogłoszenie dostojnikom małopolskim I wielkopolskim statutów wiślickich – zbioru praw

pisanych dla małopolski. Kolegiata była wiele razy niszczona. Odbudowywano ją w latach 1919-1926

- **Regia** – najwyższa partia Wiślicy; znaleziono tu ślady najstarszego osadnictwa z początku 2 połowy IX wieku. Odślonięto resztki grodu z fragmentami palisady I fosy szerokości 5m. W późniejszym czasie (za czasów panowania Kazimierza Sprawiedliwego) powstał tu zespół rezydencjonalny, palatium z kolumnadą I rotundy z konchami (wnęki w grubości muru)
- **Kościół pw. Św. Wawrzyńca** – zbudowany w 1535 roku z białego kamienia pińczowskiego na miejscu istniejącego od 1326 roku kościoła drewnianego. Jest to budowla orientowana I jednonawowa. Późnorenesansowy ołtarz z XVII wieku przedstawia świętych diakonów – Szczepana I Wawrzyńca I uwieńczony jest rzeźbą Matki Bożej z dzieciątkiem. Ołtarz zdobią 2 kolumny z kapitelami w porządku korynckim I główkami aniołów. Dwa boczne ołtarze barokowe pochodzą z 2 połowy XVIII wieku. Do fasady kościoła w 1676r. przybudowano kaplicę Żelazowskich uwieńczoną kopułą z latarnią
- **Grodzisko** – położone pośród łąk ok. 600m na południowy wschód od centrum. Przypomina zarysem owalny trójkąt. Prace archeologiczne prowadzone w latach 1949-1960 wykazały istnienie pierwszego grodu już w IX wieku. Był to mały gródek otoczony wałem o konstrukcji rusztowej o wys. 4m. I pełnił funkcje strażnicze. Padł on ofiarą pożaru I kolejny powstał na przełomie XII I XIII wieku. Prace badaczy odśloniły plan zabudowy domów, ulic, zbiornik na wodę I studnię wykutą w skale. Gród trwał do 1241r., do najazdu Tatarów. Został wówczas opuszczony przez załogę I spalony
- **Dom Długosza** – rozplanowana na rzucie wydłużonego prostokąta o obszernej sieni na przestrzał. Dom ten zbudowano w 1460r. z fundacji Jana Długosza dla wikariuszy i kanoników kolegiaty przy ówczesnej ulicy Krakowskiej. W sieni, korytarzu i pokojach zachowały się belkowane stropy z resztkami polichromii. Schody prowadzą na piętro i do 6-ciu gotyckich piwnic, w których ukrywali się mieszkańcy Wiślicy podczas bombardowania. Na piętrze mieści się piękna sala-refektarz, dawna jadalnia księży. W pół - zach. pomieszczeniu odkryto unikatową polichromię z końca XV w. Jest to gotyckie przedstawienie Zmartwychwstałego Chrystusa oraz kobiety z krzyżem (przypuszczalnie św. Heleny). W środku znajduje się postać klęczącego mężczyzny otoczonego aureolą z gotyckim napisem Boże zmiłuj się na nami. Jest to prawdopodobnie sam fundator Jan Długosz. Obecnie dom pełni funkcję plebanii
- **Misa Chrzcielna** - ma kształt nieregularnego owalu uformowanego z gipsu o średnicy 4,5m i głębokości 37cm. Przylega do niej podium wykonane z gliny i gipsu. Misa służyła do chrztu zbiorowego i związana jest z legendą pannońską i Żywotem św. Metodego

- **Psia górka** - zapadł tu w 1389r. wyrok w głośnej sprawie Gniewosza z Dalewic, który był agentem na usługach Habsburgów. Chcąc poróżnić małżeństwo królewskie posądził królową Jadwigę o zdradę męża Władysława Jagiełłę. Na życzenie młodej Jadwigi Gniewosza postawiono przed sądem, który odbył się w Wiślicy. Skazano go na grzywnę i odszczekania oszczerstw. Gniewosz wszedł pod ławę i głośno wyrzekł: Zełgałem jak pies i parokrotnie zaszczekał. To słynne wydarzenie nadało nazwę temu miejscu.
- **Muzeum Archeologiczne w Wiślicy** będące od 2017 roku Oddziałem Muzeum Narodowego w Kielcach udostępnia turystom 3 wystawy stałe:
 - **Pawilon archeologiczny** – zawiera pozostałości IX wiecznego kościoła będącym jedną z najwcześniejszych świątyń tzw. Serii kupieckiej; ulokowany był bezpośrednio przy ważnym szlaku handlowym biegnącym od Pragi po Ruś Kijowską. Składa się on z dwóch pomieszczeń: pierwsze z nich to kościół właściwy, drugie natomiast to dobudowana w XI wieku kaplica grobowa. Podczas kontynuowania prac archeologicznych natrafiono na obiekt wciąż wzbudzający wielkie kontrowersje – nieckę gipsową z przylegającym doń podestem. W latach 60. ub. w. została zinterpretowana jako baptysterium utożsamiane z chrztem w obrządku wschodnim przez Państwo Wiślan. Wspomina o tym wydarzeniu tzw. Legenda Panońska zawarta w Żywotach Św. Metodego opisująca moment chrystianizacji tych terenów.
 - **Podziemia pod bazyliką** - skrywa pozostałości dwóch świątyń romańskich oraz najcenniejsze zabytki. Pierwszy z kościołów został ufundowany przez księcia Henryka Sandomierskiego około połowy XII w. Pierwszy z kościołów został ufundowany przez księcia Henryka Sandomierskiego około połowy XII w. Pierwszy z kościołów został ufundowany przez księcia Henryka Sandomierskiego około połowy XII w.
 - **Dom Długosza**

Kontakt do Muzeum:

Muzeum Archeologiczne w Wiślicy

ul. Batalionów Chłopskich 2a

28-160 Wiślica

Rezerwacja: tel. 730 729 200, 41 300 20 69

e-mail: wislica@mnki.pl

Baza gastronomiczna w gminie Wiślica:

- Restauracja "Ponidzie", Wiślica, ul. Długosza 4 , tel.379 21 37
- Zajazd "Kasztelański", Goryslawice 98, tel. 379 20 83

Miejsca noclegowe na terenie gminy:

- Gospodarstwo agroturystyczne „Dom nad łąkami” – Alina Szostak;
 - Ul. Podgrodzie 2, Wiślica tel. 41 379 21 53, 515 264 368
 - Cena za noc – 30 – 35zł; 6 miejsc (pokoje 1,2 i 3 osobowe) z ogólnodostępną łazienką (prysznic i WC)
- Gospodarstwo agroturystyczne „Nad stawami” – Jan i Krystyna Stojek
 - Górki 32, Wiślica tel. 41 376 90 32
 - Ilość miejsc – 7
- Hotel – Restauracja Nowy Cezar;
 - Łatanice, Wiślica tel. 708 477 500; 662 589 694
 - Apartament (1) -120 zł/noc; Pokój 2-os. (8) – 95zł/pokój/noc

5.2. Gmina Nowy Korczyn

Miasto w południowej części województwa świętokrzyskiego nad rzeką Nidą w otulinie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje powierzchnię ponad 11 tys. ha i składa się z 24 sołectw. Nowy Korczyn liczy ponad 1 tys. mieszkańców.

Pierwotnie była to osada handlowa położona na szlaku prowadzącym z Krakowa na Ruś Kijowską. W 1258 r. książę Bolesław Wstydlivy lokował tu miasto, nazwane dla odróżnienia od sąsiedniego Korczyna (obecnie Stary Korczyn) Nowym Miastem Korczynem. Rok przed lokacją miasta książę Bolesław, wraz ze swoją żoną Kingą, ufundowali w Korczynie klasztor oo. franciszkanów. Położenie na skrzyżowaniu szlaków handlowych z Krakowa na Ruś, oraz z węgierskich Koszyc do Sandomierza przyczyniło się do szybkiego rozwoju miasta. Bliskość dworu książęcego, który często tu przebywał, a także położenie w pobliżu dwóch spławnych rzek (Nidy i Wisły) sprawiało, że osiedlali się tu kupcy i rzemieślnicy. W 1300 r. wojska ruskie zniszczyły klasztor i miasto. Spaleniu uległ między innymi drewniany zamek książęcy. Na jego miejsce w połowie XIV wieku, król Kazimierz Wielki wznosił zamek królewski, który stał się jedną z najważniejszych siedzib monarszych w Polsce. Na nowokorczyńskim zamku przebywał często dwór królewski. Dzięki centralnemu położeniu w Małopolsce Korczyn stał się miejscem zjazdów politycznych i zgromadzeń szlacheckich. W 1404 r. odbył się tu zjazd rycerstwa Korony zwołany przez Władysława Jagiełłę. Celem zjazdu było ustalenie podatku na wykupienie z rąk Krzyżaków ziemi dobrzyńskiej. W 1438 r. w Korczynie miał miejsce walny

zjazd, na trakcie którego obradowano w sprawie przyjęcia przez króla Władysława korony czeskiej. Tradycja zjazdów rycerskich sprawiła, że w Nowym Mieście Korczynie odbywały się sejmiki generalne Prowincji Małopolskiej. Na trzy tygodnie przed sejmem walnym zbierali się tu posłowie i senatorowie z województw: sandomierskiego, lubelskiego, krakowskiego, wołyńskiego i podolskiego, aby porównać i połączyć uchwały i żądania sejmików wojewódzkich i ziemskich. W Korczynie odbywały się sądy grodzkie dla powiatów wiślickiego i pilźnieńskiego. Korczyn podupadł w XVII wieku. Po przeniesieniu stolicy kraju z Krakowa do odległej Warszawy, rola polityczna małopolskiej szlachty osłabła, a wraz z nią znaczenie korczyńskich sejmików. W 1606 r. Korczyn zajęli i złupili rokoszanie Mikołaja Zebrzydowskiego. W 1607 r. pożar zniszczył niemal całe miasto. Ogromne zniszczenia przyniosły wojny, a szczególnie potop szwedzki oraz najazd Rakoczego. W podźwignięciu miasta, nie pomogły nowe przywileje Augusta III Sasa z 1748 r. oraz Stanisława Augusta Poniatowskiego z 1773 r. Na skutek rozbiorów Polski Nowy Korczyn znalazł się na granicy państw, co spowodowało zatamowanie stosunków handlowych z terenami położonymi za Wisłą. W XIX wieku w mieście miały miejsce trzy wielkie pożary, w 1811, 1855 i 1857 r. Miasto było też często zalewane przez Nidę i Wisłę. W 1860 r. Nowy Korczyn miał 3319 mieszkańców, w tym 2370 Żydów zamieszkujących głównie dzielnicę nad Nidą, na zachód od Rynku. W 1869 r. Korczyn utracił prawa miejskie. Pierwsi Żydzi pojawili się w mieście już na początku XVI wieku, pierwszy raz ich obecność w Nowym Korczynie jest poświadczona w 1530. Nieco później powstał kahał. W 1659 król Jan Kazimierz Waza nadał przywilej nowokorczyńskim Żydom, a miejscowy rabin był nawet faktorem Augusta III. W latach 1823-1867 Rosjanie ograniczyli osadnictwo żydowskie w mieście, ze względu na jego przygraniczne położenie. W 1921 w Nowym Korczynie było 2478 Żydów (67,3% ludności). Niemcy założyli tu getto, w którym zamknęli około 4 tys. osób. Jesienią 1942 wszyscy zostali wywiezieni do obozu zagłady w Treblince.

Zabytki historyczne w gminie Nowy Korczyn:

- **Kościół i klasztor pofranciszkański w Nowym Korczynie**, fundacji Bolesława Wstydlivego i Św. Kingi, z 1257r. świątynia gotycka, wybudowana z czerwonej palonej cegły, wsparta szkarpami, o ostrołukowych oknach i żebrowaniach. Nawa utrzymana w stylu odrodzenia z beczkowym sklepieniem, oświetlona oknami zakończonymi owalnie. Najstarszą częścią świątyni jest wczesnogotyckie prezbiterium z XIII w. krzyżowo żebrowym (jedno z najstarszych tego rodzaju sklepień w Polsce).
- **Kościół pojezuicki Św. Trójcy w Nowym Korczynie** gotycko - renesansowy z dwiema wczesnobarokowymi kaplicami z 1608 r; na uwagę zasługuje wczesnorenesansowy

portal główny z 1634r. z orłem polskim, barokowy krucyfiks z XVII wieku, religie wielu świętych męczenników

- **Kościół pod wezwaniem Św. Mikołaja w Starym Korczynie**, powstały w XIV w. na terenie najstarszej parafii z przełomu XI i XII w. Od 1550 r. przez dwa wieki parafię obsadzali plebani, profesorowie Akademii Krakowskiej. Kościół w Starym Korczynie składa się z dwóch części: gotyckiej, w skład niej wchodzi prezbiterium, nawa i zakrystia- oraz neogotyckiej z XIX w. Najstarszym zabytkiem jest krucyfiks z 1500 r.
- **Kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela w Ostrowcach** z XIII wieku; Na placu przed kościołem znajduje się obelisk poświęcony pamięci rycerza Jana Nasiana, który zdobył chorągiew krzyżacką w bitwie pod Koronowem.
- **Kościół pod wezwaniem Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Piasku Wielkim** - wzniesiony w I poł. XIV w. Pochowany tu został poległy pod Grotnikami- Spytek z Melsztyna. Świątynia przebudowana została w XIX w. w stylu neogotyckim. W ołtarzu głównym znajduje się barokowy krucyfiks, przeniesiony z kościoła pod wezwaniem Św. Wojciecha z Kielc. Na placu przed kościołem znajduje się tablica upamiętniająca zamieszki chłopskie, podczas Wiecu Chłopskiego w 1933 r. na którym był obecny Wincenty Witos.
- **Synagoga klasyczna z XVII w. w Nowym Korczynie** - budowla murowana z kamienia i cegły. Wewnątrz znajduje się obszerna sala modlitewna, do której prowadzi dwudzielny przedsionek. W sali dla mężczyzn i w emporze dla kobiet jest pozorne sklepienie z desek. Na ścianie wschodniej zachowała się klasycystyczna oprawa.
- **Szereg zabytkowych domów w Rynku w Nowym Korczynie z XVII w.** -najstarszy z nich to „ Dom Długosza”, z zachowanymi piwnicami sklepionymi kolebkowo.
- **Źródło Św. Kingi** - zwane przez ludzi „ Kunegundą”.

Zaplecze gastronomiczne w gminie Nowy Korczyn:

- Zajazd „Harnaś” w Ostrowcach tel. 516 824 390
- Restauracja „Kinga”, Grotniki Duże 2, 28-136 Grotniki Duże; tel. 41 377 11 24
- „Pizza Nowokorczyńska” w Nowym Korczynie, Rzeźnicza 8, 28-136 Nowy Korczyn, tel. 518 892 317

Miejsca noclegowe na terenie gminy:

1. Agroturystyka - Lucyna i Longin Podkowa
Rzegocin 26, Nowy Korczyn;
Pokój 4 os. z łazienką – 25zł/osobę

5.3. Gmina Solec – Zdrój

Gmina Solec-Zdrój położona jest w pd.-wsch. części województwa świętokrzyskiego kilkanaście kilometrów od ujścia rzeki Nidy do Wisły. Zajmuje powierzchnię 8500ha. Sama miejscowość Solec-Zdrój, pełniąca funkcję ośrodka gminnego, położona jest w centralnej części gminy na wysokości 160 m n.p.m. około 10 km od Nowego Korczyna. Swoisty klimat Solca-Zdroju, z uwagi na osłonięcie od pñ.-wsch. pasmem wzgórz Wyniesienia Wójczańsko-Pińczowskiego, charakteryzuje się znaczną zaciszą, dużym nasłonecznieniem oraz wysoką amplitudą roczną temperatur. . Pierwsze wzmianki o Solcu pojawiają się już w początkach XIV wieku w spisie parafii diecezji kieleckiej, a nazwa niewątpliwie pochodzi od słonych źródeł, które licznie występują na tym terenie. W 1837 roku Karol Godeffroy założył tu uzdrowisko gdzie do dziś skutecznie leczone są schorzenia jak: reumatoidalne zapalenie stawów, zeszywniające zapalenie stawów kręgosłupa, zapalenia korzonków nerwowych, stany pourazowe, dyskopatie, nerwobóle itd.

Teren gminy niezwykle bogaty jest w jakże istotne dla kulturowego krajobrazu obiekty. Są to **przydrożne kapliczki i figurki**. Jest ich na terenie gminy przeszło 100. Niektóre z nich, jak np. siedemnastowieczna kapliczka tzw. szwedzka to obiekty unikatowe. Wszystkie natomiast mają niezwykle ciekawą formę, prawie każda ma swoją historię, którą możemy zgłębiać z przewodnikiem w rękę.

W miejscowości Zborów znajduje się **szesnastowieczny pałac magnackiego rodu Zborowskich herbu Jastrzębiec**, z którego wywodził się sławny rycerz i awanturnik Samuel Zborowski. Jak głosi tradycja to właśnie jego wizerunek przedstawia renesansowa płyta nagrobna znajdująca się na zewnętrznej ścianie kościoła p.w. św. Mikołaja w Solcu-Zdroju. W Świniarach natomiast koniecznie trzeba zobaczyć **siedemnastowieczny drewniany kościół**.

Najcenniejszym bogactwem naturalnym uzdrowiska są solanki siarczkowe, zawierające jony siarczkowe i wielosiarczkowe, jony chlorkowe, bromkowe, jodkowe, borowe oraz wiele innych pierwiastków, jak: wapń, magnez, lit, żelazo, stront, selen, mangan, o słonym smaku i charakterystycznym zapachu siarkowodoru. Są one pozyskiwane kilkoma odwiertami z głębokości ok. 170 m. Występująca tu woda siarczkowa jest najsilniejszą w Polsce jak i jedną z najlepszych w Europie. **Siarkowodór oraz związki siarki, fluoru, jodu, bromu i boru** mają unikalne własności lecznicze. Stosowanie zabiegów fizykoterapeutycznych i kuracja substancjami naturalnymi daje dobre efekty lecznicze. Aby zażyć prozdrowotnych zabiegów warto odwiedzić poniższe adresy:

Baseny Mineralne Solec-Zdrój

Ul. Partyzantów 18, 28-131 Solec-Zdrój, woj. Świętokrzyskie

Adres email: repcja@basenymineralne.pl

Tel. 41 377 65 65

7 dni w tygodniu 8.00 - 22.00

Hotel Medical Spa Malinowy Zdrój

Adres: Leśna 7, 28-131 Solec-Zdrój

Telefon: 41 370 40 00

Uzdrowisko Solec-Zdrój M. Cz. Sztuk sp. j.

Ul. 1 Maja 1, 28-131 Solec-Zdrój

Tel. 41 377 63 90

Adres email: rezerwacja@uzdrowiskosolec.pl

Gmina Solec Zdrój posiada bogatą **ofertę turystyczno noclegową**:

"Pod Podkową"

Leszek Podkowa

ul. Kościuszki 20, 28-131 Solec-Zdrój

Telefon komórkowy: 511 593 275

Telefon stacjonarny: (41) 377 60 87

E-mail: podpodkowa@onet.pl

Strona www: podpodkowa.jimdo.com

"Pensjonat Kolory Świata"

ul. Leśna 28-131 Solec-Zdrój

Tel. 506 292 349

strona www: <http://www.koloryswiata.eu>

Hotel Medical Spa Malinowy Zdrój

Ul. Leśna 7, 28 - 131 Solec Zdrój

Tel. 41 370 40 00

E-mail: Info@malinowyzdroj.pl

Strona www: www.malinowehotele.pl/malinowyzdroj

Mineral Hotel** Malinowy Raj**

ul. Partyzantów 18a

28-131 Solec-Zdrój

Tel. 41 378 99 00

www: www.malinowyraj.com

E-mail: repcja@malinowyraj.com

Agroturystyka "U Henryka"

Ul. Szkolna 12, 28-131 Solec-Zdrój

Telefon komórkowy: 514 855 910

Telefon stacjonarny: (41) 377 61 59

E-mail: bboduszek@o2.pl

Strona www: www.uhenryka.com

Agroturystyka „Dwór Dziekanów”

28-131 Solec-Zdrój, Zielonki 33

Tel/fax 41 377 63 27,

Tel. kom. 502 577 385,

E-mail: hotel@dwordziekanow.pl

www: <http://www.dwordziekanow.pl/>

Pokoje Gościnne "U Wandy"

Zbigniew Pucicki

Ul. 1-go Maja 25

28-131 Solec-Zdrój

Tel.: 507 224 593 , 505 373 600

E-mail: zbyszekp@interia.pl

Ośrodek Rehabilitacyjno - Wypoczynkowy "Krystyna"

Patrycja Szlosek ul. Krakowska 7, 28-131 Solec-Zdrój

Tel. (041) 37 76 145, tel/fax. 37 76 940

<http://www.krystyna.solec-zdroj.com>

email: krystynasolec@wp.pl

Pokoje Gościnne Cyryla Podsiadło

Ul. Krakowska 9

Tel. (041) 377-60-53, 377-64-82,

Tel. kom. 507 624 764, 510 827 120,

Email: cyryla.podsiadlo@onet.pl

Pensjonat "Sielanka"

Strażnik

28-131 Solec-Zdrój

Tel. 667 120 278, 698 547 745

Email: lasaksolec@wp.pl

Strona www: <http://www.sielankasolec.pl/index.php>

„U Renaty i Krzyśka”

Ul. Szkolna 22

28-131 Solec Zdrój

tel.: 41 3776305

kom.: 508625610

strona <http://www.ukrzyska-solec.com>

Pokoje Gościnne Anna Lasak

Ul. Szkolna 4

28-131 Solec-Zdrój,

Tel (41) 377 61 85

Strona www: busko.com.pl/pokoje-goscinne-sielanka-w-solcu-zdroju

Pokoje Gościnne Anna Hernik

Ul. Kościuszki 14a,

Tel.(041) 377 61 08

Pokoje Gościnne WILLA ALINA

P.H.U. Alina ul. 1 Maja 5

tel.(041) 377 62 22

<http://www.willa-alina.pl>

Pokoje Gościnne „AGAWA”

Tamara Czerwiec

Ul. Kościuszki 6a

Tel.(041) 377 60 83

<http://www.agawasz.republika.pl/>

E-mail: agawasz@poczta.onet

HOLISTIC

Centrum Terapii Mięśniowo-Powięziowej

ul. Leśna 18 A, 28-131 Solec-Zdrój

Tel.: +48 534 878 834

Tel.: +48 530 599 598

E-mail: kontakt@holistic-solec.pl

SOLAVO HOME & TRAVEL, Pokoje do wynajęcia

Ul. H. Sienkiewicza 4

28-131 Solec-Zdrój

Tel. 573 441 788

E-mail: biuro@solavo.pl

Strona www: www.solavo.pl

5.4. Gmina Pacanów

Gmina Pacanów stanowi fragment dwóch jednostek fizjograficzno-geograficznych. Północna wyżynna część usytuowana jest w obrębie Niecki Nidziańskiej obszaru Wyżyny Małopolskiej, natomiast południowa - nizinna w obszarze Kotliny Sandomierskiej stanowi w 70 % terenu gminy terasę zalewową rzeki Wisły. Gmina zajmuje obszar 124 km², co stanowi ok. 1,2 % powierzchni całego województwa świętokrzyskiego. Odległość miejscowości gminnej Pacanów od siedziby władz województwa – Kielc- wynosi ok. 70 km. Łączna długość granic gminy wynosi 58 km, z czego 15 km przypada na granicę naturalną na rzece Wiśle.

Początki osady Pacanów sięgają na pewno państwa Wiślan. W 874 roku Świętopełk I, książę wielkomorawski, najechał kraj Wiślan i przyłączył go do swojego państwa. W ten sposób Wiślanie znaleźli się pod wpływem obrządku chrześcijańskiego tzw. słowiańskiego. Najstarszym dokumentem potwierdzającym istnienie tej osady i okolicznych wsi jest akt erekcji kościoła pod wezwaniem św. Marcina w Pacanowie, pochodzący z lat 1110 - 1117 a wydany przez biskupa Maura.

Miejsca warte odwiedzenia:

Europejskie Centrum Bajki im. Koziółka Matołka w Pacanowie:

Od 24 lutego 2010 nowoczesny budynek Centrum Bajki odwiedzają dziesiątki tysięcy miłośników bajek rocznie. W 2015 była to druga, najczęściej odwiedzana atrakcją dla dzieci w województwie świętokrzyskim. Odwiedziło ją w tym roku prawie 170 tysięcy dzieci i dorosłych. W 2016 r. Centrum Bajki rozpoczęło kolejny etap swojego rozwoju. Podpisano umowę na budowę krainy Soria Moria i rozbudowę o fantastyczny Park Bajki, który ma być oddany do użytku w 2020 r.

Europejskie Centrum Bajki im. Koziółka Matołka w Pacanowie

Ul. Kornela Makuszyńskiego 1

28-133 Pacanów

Rezerwacja: 41 376 50 79

Godziny otwarcia:

Kwiecień – Październik

poniedziałek – niedziela 9:00-17:00

Listopad – Marzec

wtorek – niedziela 9:00-16:00

Sanktuarium Pana Jezusa Konającego w Pacanowie

Sanktuarium słynące, szczęśliwie ocalonym z licznych pożarów, Cudownym Krucyfiksem. Według tradycji cudowny krucyfiks z Pacanowa był jednym z trzech, które płynęły Wisłą. Jeden zatrzymał się w Mogile blisko Krakowa, gdzie dziś stoi sanktuarium. Drugi wyłowiono w Warszawie i otoczono kultem. Trzeci zatrzymał się w Pacanowie i zasłynał łaskami. Najprawdopodobniej, mierzący blisko 2 metry Krzyż przedstawiający Pana Jezusa Konającego, pochodzi z XII wieku. Wówczas nie rzeźbiono jeszcze cierniowej korony wokół głowy i tej nie posiada Chrystus w Pacanowie. Początkowo czczony był w drewnianej kapliczce przy probostwie szpitalnym, później przeniesiono go do specjalnie wybudowanej kaplicy przy kościele św. Marcina. Krucyfiks ocalał dwukrotnie z pożarów, jakie wybuchły w 1906 i 1944 roku. Na drewnianym ołtarzu z krzyżem widoczne są dziś jedynie niewielkie ślady pozostawione przez ogień, chociaż podczas tych wydarzeń spłonął cały kościół. Krucyfiks zasłynał łaskami, o czym świadczą liczne wota, mówią o tym również teksty źródłowe z XVII wieku. Krzyż odsłaniany jest codziennie rano przed mszą świętą i zasłaniany wieczorem obrazem przedstawiającym pokutującą i klęczącą u stóp Krzyża Marię Magdalenę.

Baza noclegowa:

"Wypoczynek wśród barw"

Bogusława Nega

Pacanów ul. Książnicka 2

Tel.: 608 202 241, 532 151 048

e-mail: winiarska@amorki.pl

www.mojaagroturystyka.blog.onet.pl

"Dom kultury Heńka Góry"

Halina Góra

Pacanów, ul. Stopnicka 4

Tel.: 602119394

Restauracja "Bajkowa"

Pacanów, ul. Szkolna 23

Tel.: 515 101 032

http://swietokrzyskie.info/katalog/obiekt.php?kat=&ob_id=1959

Agro-Biwak Anna i Zdzisław Wróbel

Las świerkowy (0,4ha) gdzie znajduje się wygodny domek campingowy w kształcie wiatraka (TV, łazienka, salon, dwie sypialnie, aneks kuchenny). Miejsce dla 5-6 osób.

Anna i Zdzisław Wróbel

Pacanów, ul. Beszowska

Tel.: 783 557 397, 693 165 550

5.5. Gmina Busko – Zdrój

Busko – Zdrój to miasto uzdrowiskowe w Polsce, w województwie świętokrzyskim, stolica powiatu buskiego, siedziba gminy Busko-Zdrój. Pod względem liczby mieszkańców 7 w województwie świętokrzyskim. Busko uzyskało lokację miejską w 1287 roku, prawa miejskie odebrane w 1869 roku, przywrócone w 1916 roku. Busko było miastem klasztoru norbertanek buskich w województwie sandomierskim w ostatniej ćwierci XVI wieku.

Najstarsza zachowana budowla to **Kościół pod wezwaniem Św. Leonarda**. Ta piękna, drewniana (modrzew) świątynia cmentarna o zrębowej konstrukcji powstała w 1699 r. w miejscu istniejącego tam wcześniej XII wiecznego kościoła. Najważniejszym elementem

kościół jest późnobarokowy ołtarz główny, będący ozdobną kompozycją architektoniczno-rzeźbiarską z centralnie usytuowaną figurą św. Leonarda. Wokół świątyni rozpościera się stary, nieczynny cmentarz, na którym zachowało się kilka różnych typów nagrobków w formie krzyży, pełnowymiarowych figur (Chrystus Nazareński, Matka Boska) oraz kolumna kamienna, opleciona wicią roślinną z przełomu XVII/XVIII w. Obok apsydy kościoła znajduje się kwatery z grobem Rzewuskich z oryginalną tablicą umieszczoną na klasycystycznej steli. Kościół jest na co dzień zamknięty. Można go zwiedzać kilka razy w roku podczas okazjonalnych wycieczek.

Dawne dzieje miasta pamięta również inna budowla a mianowicie **Ponorbertański Zespół Klasztorny usytuowany w pobliżu buskiego rynku**. Tworzą go kościół barokowo-klasycystyczny z częściami gotyckimi pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, dawny budynek klasztorny oraz wolno stojąca dzwonnica. Pierwotny kościół został wzniesiony w miejscu dzisiejszego około roku 1166. Swój współczesny wygląd zawdzięcza gruntownej przebudowie, którą przeszedł po pożarze w 1820 roku. W barokowym ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Bożej. Jego autorem jest prawdopodobnie Franciszek Smuglewicz. Po bokach rzeźby świętych patronów Polski: biskupów Wojciecha i Stanisława. W górnej części ołtarza rzeźby Trójcy Świętej oraz św. Piotra i św. Pawła. Na ścianach kilka tablic epitafijnych m.in. późnorenesansowe epitafium Anny z Korycińskich Kowalkowskiej.

Oglądając buskie kościoły nie należy zapominać o **Kaplicy pod wezwaniem Św. Anny**. To tu, w otoczeniu u przepięknego ogrodu zdrojowego Buszanie najchętniej zawierają związki małżeńskie. Neogotycką Kaplicę położoną we wschodniej części Parku, zbudowano w 1884 roku dzięki staraniom dr. Aleksandra Dobrzańskiego przy wsparciu okolicznych mieszkańców. W ołtarzu głównym znajduje się obraz św. Anny, a na płaskim stropie pięknie malowane tajemnice różańcowe. Na bocznych ścianach wiszą obrazy: bł. Jacka Odrowąża oraz św. Józefa, św. Maksymiliana Kolbe, bł. Wincentego Kadłubka, a w prezbiterium Pieta i Chrystus Miłosierny Dach zdobiony jest dwiema mniejszymi wieżyczkami i jedną wyższą sygnaturką. W 1984 roku do kaplicy św. Anny został przeniesiony fragment późnogotyckiego tryptyku z pocz. XVI w. Obecnie kościół pełni funkcję kaplicy zdrojowej.

W bezpośrednim sąsiedztwie Kaplicy Św. Anny znajduje się **Sanatorium Marconi** bezapelacyjnie wizytówka Buska-Zdroju i najbardziej reprezentacyjny budynek Miasta. Gmach dawnych „Łazienek” zaprojektowany został przez włoskiego architekta Henryka Marconiego i oddany do użytku w 1836 roku. Ma plan litery T wzorowany na rzymskich budowlach użyteczności publicznej. W holu głównym z okazałymi kolumnami w stylu korynckim znajduje się pijalnia wód jodkowo-bromkowych i siarczkowych. Tuż za nią usytuowana jest sala koncertowa, do której wiodą drzwi ozdobione posągami Orfeusza i Eurydyki. Po obu stronach sali znajdują się popiersia rzymskich bogów a także greckich lekarzy i filozofów. W tym

zabytkowym budynku należącym do Uzdrowiska Busko-Zdrój S.A. mieści się sanatorium dysponujące 170 miejscami noclegowymi i nowoczesną bazą zabiegową.

Bezpośrednie otoczenie Marconiego stanowi **Park Zdrojowy** zaprojektowany w XIX wieku przez ogrodnika Ignacego Hanusza. Ogromny park krajobrazowy o powierzchni ponad 14 ha. urzeka swym pięknem i czarodziejską roślinnością. Przybyli goście mogą tu podziwiać kwiaty, słuchać śpiewu ptaków i karmić oswojone wiewiórki. Jednak największym atutem parku jest jego bogaty drzewostan. Wśród 4500 gatunków drzew najliczniejsze to: klon pospolity, lipa droбноziarnista, kasztanowiec zwyczajny i wiąz szypułkowy. Blisko 12 % drzew rośnie tu od ponad 100 lat. Park można podzielić na trzy części: piękny ogród łaźniowski, łączącą ogród z rynkiem widowiskową promenadę o długości 950 m (aleja Mickiewicza) oraz skwer w centrum miasta. Park Zdrojowy to wymarzone miejsce spacerów, joggingów i nordic walking ale i miejsce kojące nawet najbardziej skołatane nerwy. Głównymi atrakcjami są tu: ciąg spacerowy „Aleja Marzeń”, korty tenisowe, muszla koncertowa, plac zabaw oraz liczne kawiarenki i restauracje. W ostatnim czasie park rozbudowano i powiększono o kolejne 12 hektarów (projekt UE). Nowa część z fontannami, alejkami i licznymi mostkami to doskonałe miejsce spędzenia wolnego czasu na świeżym powietrzu.

Spacerując promenadą do górnej, miejskiej części Buska warto wspomnieć o jeszcze jednej historycznej budowli, która mocno wrasta w historię Miasta. To **Pensjonat „Zamek Derśława”** wybudowany w 1911 roku na zlecenie dr Wasyla Wasylewicz Jakobsa. W intencji swego twórcy budynek zewnętrzną architekturą miał przypominać średniowieczny zamek. Po wybuchu I wojny światowej, prawie ukończony, został sprzedany Leonowi Sulimierskiemu. Nowy właściciel nadał temu niezwykłemu miejscu nazwę „Zamek Derśława”, na cześć pierwszego właściciela Buska-Zdroju. Pensjonat, który w nim założył, przyjmował gości aż do wybuchu II wojny światowej. W czasie wojny budynek przemianowano na „Willę pod rycerzem”. Od połowy XX w stanowi własność prywatną. W latach 1999-2003 nowi właściciele pensjonatu przeprowadzili kapitalny remont budynku i jego otoczenia. Pensjonat „Zamek Derśława”, oprócz pokoiów gościnnych oferuje swoim gościom ucztę dla ciała w zamkowej restauracji. Strawę dla ducha zapewni mieszcząca się tu Galeria Sztuki, która prezentuje dorobek regionalnych twórców.

Baza gastronomiczna w Busku Zdroju jest niezwykle urozmaicona. Mamy do wyboru liczne restauracje, karczmy, bary kawiarnie i pizzerie. Wieczorami można skorzystać z bogatej oferty życia nocnego jak kluby, puby i dyskoteki. Do dyspozycji jest również pływalnia miejska czy korty tenisowe. Odbywa się tu też wiele cyklicznych imprez jak Koncert Noworoczny, Festiwal piosenki im. Wojtka Bellona, Festiwal muzyczny im. Krystyny Jamroz, Dożynki czy dni Buska Zdroju.

Baza noclegowa:**Hotele BRISTOL ART & SPA Sanatorium**

Ul. 1 Maja 1,

28-100 Busko-Zdrój

Tel. +48 41 33 030 33

Strona internetowa: www.bristolbusko.pl

Email: info@bristolbusko.pl

Gromada

Ul. Waryńskiego 10

28-100 Busko-Zdrój

Tel. + 48 41 378 30 01

Strona internetowa: www.hotelgromada.busko.com.pl

Email: buskohotel@gromada.pl

Lawendowy Zdrój Medycyna & SPA

Ul. Korczyńska 25

Busko Zdrój - Zbludowice

<https://lawendowyzdroj.pl/>

Słoneczny Zdrój Hotel Medical Spa&Wellness

Ul. Bohaterów Warszawy 115

28-100 Busko Zdrój

Tel. 41 378 88 00, 728 410 620

www.slonecznyzdroj.pl

Email: hotel@slonecznyzdroj.pl, info@slonecznyzdroj.pl

Pensjonat Milenium

Ul. Waryńskiego 15

28-100 Busko-Zdrój

Telefon/Fax: +48 41 378 43 73

Strona internetowa: www.pensjonatmilenium.pl

E-mail: kontakt@pensjonatmilenium.pl

Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny i Gabinet Medycyny Estetycznej "Natura"

Ul. Chopina 9

28-100 Busko-Zdrój

Tel. 41-378-70-56, 512-553-999

www.natura.med.pl

natura@natura.med.pl

Zamek Derśława

Ul. Mickiewicza 18

28-100 Busko-Zdrój

+48 41 378 85 47, 605 133 041

www.derslaw.busko.com.pl

derslaw@busko.com.pl

Apartament Bajkowy

Ul. Bajkowa 7

28-100 Busko-Zdrój

+48 791 975 130

apartamentbajkowy@onet.pl

Bąk Eleonora

Ul. Kwiatowa 3

28-100 Busko-Zdrój

+48 41 3782947

Bałabańska Dorota

Ul. Fryderyka Chopina 6

28-100 Busko-Zdrój

+48 41 378 41 88

Bałaga Marcin

Ul. Spacerowa 9

28-100 Busko-Zdrój

+48 41 378 29 09

Cupryjak Barbara

Ul. Słowackiego 7
28-100 Busko-Zdrój
+48 41 378 29 85

Czech Władysława

Ul. 12 Stycznia 12
28-100 Busko-Zdrój
+48 41 378 33 06

Godzwon Władysław

Ul. Słoneczna 2
28-100 Busko-Zdrój
+48 41 378 43 19

Gryc Kazimiera

Ul. Rokosza 39
28-100 Busko-Zdrój
+48 41 378 43 05

Guca Józefa

Ul. 1-go Maja 15
28-100 Busko-Zdrój
+48 41 378 36 85

Gwiaździński Krzysztof

Ul. Chopina 4
28-100 Busko-Zdrój
48 512 195 152

5.6. Gmina Gnojno

Gmina Gnojno położona jest w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego, około 45 km od Kielc. Gmina stanowi najbardziej wysuniętą na północ część Powiatu Buskiego, zajmuje teren pagórkowaty, położony w obrębie Pogórza Szydłowskiego i Niecki Połanieckiej, przy trasie Jędrzejów - Staszów. Jest gminą o dużych walorach ekologicznych, wielu atrakcjach turystycznych oraz sporym potencjale gospodarczym dla przyszłych inwestorów, zwłaszcza z branży rolniczo-przetwórczej. Położona jest z dala od wielkiego przemysłu, na urozmaiconym, pagórkowatym terenie porośniętym liczną roślinnością i lasami. Malowniczości dodają naszej okolicy rzeki: Sanica, Wschodnia i Rudniana.

Historia Gnojna sięga czasów rzymskich, wówczas wioska była położona na bursztynowym szlaku. Pierwsza zmianka zapisana jest 18 marca 1241 i dotyczy pożaru kościoła, który podpalili Tatarzy podczas bitwy pod Chmielnikiem faktycznie rozgrywającej się we wsiach Glinka i Skadla, na wschód od Gnojna.

W 1867 roku centralne władze Królestwa Polskiego wydały akt wyznaczający tereny administracyjne i tą datę uznaje się za oficjalne powołanie gminy, a jej współczesny obszar podzielony był między gminy Gnojno, Grabki i Szaniec w powiecie stopnickim. W latach 1954 - 1972 na terenie obecnej gminy funkcjonowało 5 gromad: Balice, Gnojno, Grabki, Gorzakiew, Raczyce. Dzisiejszy podział administracyjny gminy pochodzi z dekretu wydanego w 1973 roku.

Zabytki na terenie gminy Gnojno:

- Kościół pw. św. Jana Chrzciciela i św. Tekli z 1470 r. w Gnojnie
- Gotycka kostnica w Gnojnie
- Barokowa figura św. Jana Nepomucena w Gnojnie
- Dwór obronny z II poł. XVI w. w Gnojnie
- Kościół pw. św. Stanisława w Balicach

Baza noclegowa:

Gospodarstwo Agroturystyczne Katarzyna Panek
Skadla, 28-114 Gnojno
Tel: 501046807

Warto odwiedzić: restaurację „Zajazd Marzenie”

Glinka 16, 28-114 Glinka
Tel: 608 030 344

5.7. Gmina Tuczępy

Gmina Tuczępy położona jest w obrębie Niecki Połanieckiej, należącej do makroregionu Niecka Nidziańska, zajmuje obszar o powierzchni 8 374 ha. W jej skład wchodzi 15 sołectw. kształtowanie terenu wykazuje w większości jednorodny charakter o falistej rzeźbie. Elementem dominującym w krajobrazie gminy są ciągi płaskich wzniesień i garbów. Gmina położona jest na średniej wysokości od 190 do 240 m n.p.m. Jej obszar przecinany jest gęstą siecią kanałów i małych cieków wodnych należących do zlewni rzeki Wschodniej, płynącej wzdłuż południowej granicy gminy. Tuczępy zajmują południowo-wschodnią część województwa świętokrzyskiego, wchodząc w skład powiatu buskiego, podobnie jak sąsiadujące z nimi: Stopnica (strona pd. i zach.) oraz Gnojno (strona pn.). Wschodnimi sąsiadami Tuczęp są gminy: Szydłów (pn. -wsch.), Staszów, Rytwiany oraz Oleśnica (pd. – wsch.), należące do powiatu staszowskiego. Pierwsze wzmianki o gminie sięgają początków XII wieku, kiedy to tereny te należały do dzielnicy sandomierskiej. Dzielnica ta podzielona była na kasztelanie, którymi zarządzali komesi, odpowiedzialni za administrację, sądownictwo i sprawy wojskowe. Gmina Tuczępy należała do kasztelani Wiślickiej. W latach 1166-1173 istniało samodzielne księstwo wiślickie pod władzą księcia Kazimierza Sprawiedliwego. Po tym jak książę Kazimierz został księciem krakowskim i sandomierskim kasztelania wiślicka weszła na stałe w skład księstwa sandomierskiego, późniejszego województwa. Związek z tym regionem trwał do 1795 roku.

Zabytki w gminie Tuczępy:

- kościół w Tuczępach z zabytkową dzwonnica z 1829 roku
- figurka matki Bożej w Kargowie z 1948 roku
- przydrożny krzyż drewniany z XIX wieku
- figura Jana Chrzciciela w Tuczępach z 1922 roku
- wikarówka w Tuczępach z początku XX wieku
- figura świętego Antoniego w Kargowie z 1931 roku
- pieta w Kargowie z połowy XIX wieku
- kościół parafialny w Kargowie

Baza noclegowa:

Gospodarstwo Agroturystyczne

Dworek Staropolski – Młyńczyska

Niziny - Młyńczyska – 159

5.8. Gmina Stopnica

Stopnica to miejscowość oddalona od Buska Zdroju o ok. 20 km. Jest to osada leżąca nad rz. Stopniczanką. Jest ona rozłożona na wzgórzu kształtu wrzecionowatego, zsuwająca się w obniżenie między sąsiednimi wzniesieniami. Obecnie gmina Stopnica ma powierzchnię 12 543 ha i jest pod względem powierzchni druga w powiecie buskim. Gmina liczy 8676 mieszkańców, w tym 4293 mężczyzn i 4383 kobiet. Ludność jest głównie pochodzenia chłopskiego. Jako najbardziej nieprawdopodobną genezę nazwy Stopnica uważa się legendę, która głosi, że miano miasteczka została wprowadzona od śladów stóp zostawionych celowo przez zbójców, którzy chcąc wprowadzić w błąd pogoń, wkładali obuwie odwrócone obcasem do przodu. Jednak nie sama geneza nazwy Stopnica jest niewyjaśniona jednoznacznie, lecz także do niedawna jej pisownia, czyli czy Stopnica, czy Stobnica. U Jana Długosza, w przywilejach królewskich (np. Kazimierza Wielkiego) pisanych po łacinie oraz w nazwisku uczonego Jana ze Stobnicy występuje pisownia przez "b". Wyjątek stanowi przywilej Jana III Sobieskiego pisany po polsku, gdzie Stopnica pisana jest przez "p". Także na pieczęci miasta z XVI w. widnieje nazwa Stopnica.

Zabytki w mieście i gminie Stopnica:

2. Kościół w Stopnicy (Parafia pw. Św. App. Piotra i Pawła)
3. Klasztor w Kątach Starych (Nowicjat Księży Najświętszego Serca Jezusowego przy Parafii pw. Św. Antoniego Padewskiego)
4. Zamek w Stopnicy (Miejsko- Gminne Centrum Kultury w Stopnicy)
5. Dworek w Smogorzowie
6. Miejsca pamięci narodowej (cmentarze, mogiły)

W latach 2004-2014 Gmina Stopnica zrealizowała projekty za ponad 62 mln złotych z których ponad 32 miliony, pochodziły głównie ze środków Unii Europejskiej. Jedną z kluczowych płaszczyzn interwencji stanowił obszar rekreacji, sportu i kultury- w ramach tej kategorii projektów zagospodarowano m.in. obiekt szkolno- sportowy w Stopnicy o łącznej powierzchni ponad 7,50 ha na który przeznaczono nakłady finansowe o wartości ponad 18 mln złotych. Ponadto urządzono siłownię zewnętrzną oraz wewnętrzną, klub fitness, wybudowano również scenę do występów artystycznych. Poniżej płyty głównej stadionu w 2014r. do użytku oddany został obiekt w skład którego wchodzi: sezonowy basen o wymiarach 33 x 15 m wraz

z brodzikiem dla dzieci oraz 60- metrową zjeżdżalnią, budynkiem socjalnym w którym mieszczą się przebieralnie i sanitariaty.

Baza noclegowa gminy Stopnica:

Hotel i restauracja Rywa Verci
Partyzantów 3, 28-130 Stopnica
41 377 91 11

Hotel i restauracja Mateo
Piotrowskiego 41, 28-130 Stopnica
41 377 94 09

Pałac w Konarach
Konary 43, 28-130 Stopnica
Tel. 518-296-034
41 230 52 16

6. System oznakowania szlaku

Każdy szlak kajakowy powinien być oznakowany stosownymi znakami i wyposażony w urządzenia informacyjne, które zapewniają bezpieczne i spokojne przebycie trasy turysty o dowolnym poziomie umiejętności i doświadczenia, w każdych warunkach pogodowych i o dowolnej porze roku, jeśli osobne uregulowania (np. skala trudności) nie stanowią inaczej. Szlaki kajakowe znakowane są za pomocą tablic umieszczanych na brzegach rzek i jezior oraz znaków drogowych lub tablic umieszczonych przy drogach publicznych wskazujących miejsca, w których możliwe jest wodowanie sprzętu. Uzupełnienie oznakowania stanowią tablice informacyjne z mapami. Znakowanie odbywa się zgodnie z wytycznymi „Instrukcji znakowania szlaków turystycznych Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego”. Podstawowymi elementami oznakowania szlaku kajakowego są znaki informacyjne i ostrzegawcze. Znaki informacyjne wykonywane są w kolorze czarnym na białym tle z granatową obwódką, a znaki ostrzegawcze na białym tle z czerwoną obwódką.

Trudność szlaków kajakowych określana jest na podstawie warunków nawigacyjnych i ograniczeń występujących na trasie rzeki. Takimi ograniczeniami mogą być: prędkość nurtu, charakter koryta rzeki, istnienie bystrza, wirów, szypotów, głazów (nad- i podwodnych), progów, jazów, ostrych zakrętów, przeszkód (np. zwalonych pni) i innych. W przypadku

szerokich rzek istotne znaczenie ma również wielkość otwartego na wiatr akwenu, jego głębokość i podatność na powstawanie niebezpiecznych fal. Rzeki nizinne mogą być pokonywane na każdym sprzęcie, z nielicznymi wyjątkami.

6.1. System oznakowania szlaku Nowy Korczyn - Jurków

W celu oznakowania rzeki Nida na odcinku Nowy Korczyn - Jurków proponuje się umieszczenie trzech rodzajów tablic, zakotwiczonych na brzegach rzeki.

- Tablice informacyjno-promocyjne
- Znaki informacyjne
- Znaki ostrzegawcze

Tablice informacyjno-promocyjne powinny zawierać informacje odnośnie początku oraz końca szlaku (odległość od ujścia rzeki), wskazywać charakterystyczne punkty na trasie, pola biwakowe oraz informować uczestników spływu o napotykanym przyrodzie i atrakcjach turystycznych miejscowości znajdujących się w pobliżu szlaku. Tablice powinny być wykonane z zadaszeniem, wymiar tablicy 1600x900mm, stelaż oraz zadaszenie z drewna. W projekcie przyjęto zamontowanie 3 tablic informacyjno – promocyjnych. Przykład tablicy informacyjno promocyjnej przedstawia Rys. 6.1.

Rys. 6.1. Propozycja tablicy informacyjno-promocyjnej szlaku kajakowego rzeki Nidy

SZLAK KAJAKOWY RZEKI NIDY
Jurków - Nowy Korczyn

DLUGOŚĆ SZLAKU - 31,20 km
TRUDNOŚĆ - ŁATWY, NIEUCIĄŻLIWY

NAJBLIŻSZE POLA BIWAKOWE:
WIŚLICA - **TU JESTEŚ**
NOWY KORCZYN - 20 km

STANICA BUSKO - 19 km
PRZYSTAŃ KAJAKOWA
W NOWYM KORCZYNIE - 20 km

UWAGA NA POWALONE KONIARY DRZEWEK

INFORMACJE TURYSTYCZNE

Gmina Wiślica

Punkt Informacji Turystycznej
Rynek 16
28-16 136 Nowy Korczyn
TEL: 51 1 299 988
E-MAIL: turystyka@nowykorczyn.pl

Źródło: Opracowanie własne

Znaki informacyjne szlaku kajakowego – czarne na białym tle z granatową obwódką. Wśród znaków tego typu znajduje się znak z kilometrażem liczonym w górę rzeki (w przypadku opracowanego Studium jest to odległość od ujścia Nidy do Wisły), znaki informujące o miejscach przystankowych, wodowania, polach biwakowych itp. Tablice o wymiarach 600x750mm, na słupkach 2000-2400mm (nad poziomem gruntu). W projekcie przyjęto zamontowanie 13 znaków informacyjnych. Przykład znaku informacyjnego oraz jego wymiary zostały przedstawione na Rys. 6.2.

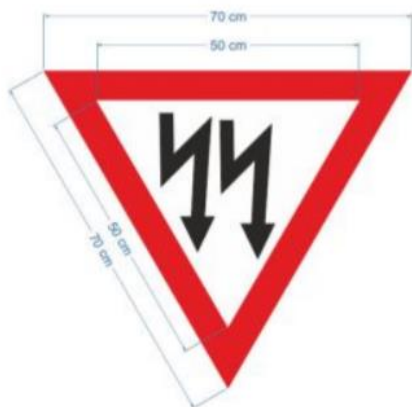
Rys. 6.2. Wymiary znaków kajakowych informacyjnych oraz słupków podtrzymujących

Źródło: Instrukcja oznakowania szlaków turystycznych PTTK

Znaki ostrzegawcze szlaku kajakowego – czarne na białym tle z czerwoną obwódką. Są to trójkątne znaki, które informują o niebezpieczeństwach znajdujących się w nurcie rzeki. Klasyczną postać znaków przedstawioną w instrukcji znakowania szlaków turystycznych PTTK można uzupełnić o napisy przedstawiające rodzaj przeszkody, odległość od niej. Tablice 700x700mm, na słupkach 2000-2400mm (nad poziomem gruntu). W projekcie przyjęto zamontowanie 2 znaków ostrzegawczych. Przykład znaku ostrzegawczego oraz jego wymiary zostały przedstawione na Rys. 6.3.

Rys. 6.3. Wymiary znaków kajakowych ostrzegawczych

Źródło: Instrukcja oznakowania szlaków turystycznych PTTK

Propozycja znaków na szlaku Nida odcinek Nowy Korczyn- Jurków została przedstawiona w *Załączniku nr 1*. Rozmieszczenie tablic oraz znaków przedstawia *Załącznik nr 2*.

6.2. Proponowane lokalizacje tablic informacyjno – promocyjnych, znaków informacyjnych i ostrzegawczych

Tablice informacyjno - promocyjne umieszczane są w miejscach do których jest łatwy dojazd, dogodny dojazd do wody oraz korzystają z niego już obecnie inni użytkownicy: wędkarze, turyści biwakujący na dziko. W Jurkowie tablica umieszczona będzie w pobliżu miejsca gdzie rozpoczyna się spływ, po prawej stronie rzeki. Jest to dogodne miejsce na wodowanie kajaków z bezpośrednim dojazdem z drogi asfaltowej. Tablica wskaże istnienie ścieżki rowerowej „Szlakiem rezerwatów” oraz poinformuje o atrakcjach turystycznych znajdujących się w miejscowości zlokalizowanej w pobliżu - Busko-Zdrój. W Wiślicy tablica promować będzie ścieżkę dydaktyczną „W średniowiecznej Wiślicy”, zielony szlak turystyczny Grochowiska – Wiślica, niebieski szlak turystyczny Pińczów – Wiślica oraz wyżej wspomnianą ścieżkę rowerową „Szlakiem rezerwatów”. W Nowym Korczynie, na terenie działającej przystani kajakowej tablica będzie przedstawiać informacje dotyczące historycznej ścieżki dydaktycznej „Królewskie miasto Nowy Korczyn” oraz wskazywać atrakcje turystyczne miejscowości znajdujących się w niedalekiej odległości – Solec-Zdrój oraz Pacanów.

Dokładna proponowana lokalizacja tablic infromacyjno-promocyjnych:

1. Tablica nr 1. Działka nr 1058/2, obręb 7, Jurków, gmina Wiślica
2. Tablica nr 2. Działka nr 794/2, obręb 1, Wiślica, gmina Wiślica

3. Tablica nr 3. Działka nr 1621, obręb 11, Nowy Korczyn, gmina Nowy Korczyn

Znaki informacyjne oraz ostrzegawcze proponuje się umieścić w odległości 1,5 m od brzegu rzeki Nida. Dokładne proponowane lokalizacje znaków informacyjnych oraz ostrzegawczych:

1. Znak „Miejsce wodowania i przybijania – prawy brzeg”, Działka nr 1543, obręb 7, Jurków
7. Znak „Miejsce niebezpieczne – powalone konary drzew”, Działka nr 1291, obręb 1, Wiślica
8. Znak „Kilometraż szlaku”, Działka nr 1291, obręb 1, Wiślica
9. Znak „Pole biwakowe”, Działka nr 1291, obręb 1, Wiślica
10. Znak „Atrakcja turystyczna”, Działka nr 1291, obręb 1, Wiślica
11. Znak „Kilometraż szlaku”, Działka nr 728, obręb 12, Ostrów
12. Znak „Miejsce wodowania i przybijania – prawy brzeg”, Działka nr 46, obręb 4, Czarkowy
13. Znak „Kilometraż szlaku”, Działka nr 46 obręb 4, Czarkowy
14. Znak „Miejsce przystankowe, prawy brzeg szlaku”, Działka nr 459, obręb 20, Stary Korczyn
15. Znak „Kilometraż szlaku”, Działka nr 1856, obręb 11, Nowy Korczyn
16. Tablica informacyjna płaska „Stacja wodna PTTK BUSKO, Działka nr 1856, obręb 11, Nowy Korczyn
17. Znak „Miejsce niebezpieczne – powalone konary drzew”, Działka nr 1856, obręb 11, Nowy Korczyn
18. Znak „Pole biwakowe”, Działka nr 2022, obręb 11, Nowy Korczyn
19. Znak „Atrakcja turystyczna”, Działka nr 2022, obręb 11, Nowy Korczyn
20. Znak „Kilometraż szlaku”, Działka nr 2022, obręb 11, Nowy Korczyn

6.3. Rozwiązania technologiczne tablic informacyjno-promocyjnych, znaków informacyjnych i ostrzegawczych

Tablice informacyjno - promocyjne powinny być wykonane z zadaniem, wymiar tablicy 1600x900mm, stelaż oraz zadanie tablic na masywnych słupach średnicy min.14 cm z drewna iglastego, dach dwuspadowy. Słupy do tablic informacyjnych o dł. 1,5 m nad poziomem gruntu wykonać z profilu drewna o przekroju minimum 90/90 mm. Do znaków z tablicą o długości większej niż 1 m przewiduje się montaż na dwóch słupkach. Tarcze tablic

informacyjno-promocyjnych zaleca się wykonać z blachy ocynkowanej o grubości min. 1,5 mm pokrytej laminatem odpornym na promieniowanie UV. Grubość warstwy powłoki cynkowej należy dobrać zgodnie z obowiązującą normą. Zastosowane do tablic materiały powinny posiadać wydłużony okres trwałości oraz odporność na działanie niekorzystnych czynników atmosferycznych (deszcz, słońce, mróz, itp.).

Tablice znaków informacyjnych o wymiarach 600x750mm, ostrzegawczych 700x700mm. Podkłady znaków wykonane z blachy stalowej ocynkowanej gr. 1,25 mm lub z blachy aluminiowej podwójnie zagiętej na całym obwodzie poprzez odpowiednie wyoblanie krawędzi znaków. Tył znaku zabezpieczony farbą koloru szarego. Słupki do znaków informacyjnych oraz ostrzegawczych z pali drewnianych okrągłych o średnicy 12-15mm, długości 3,20-3,40 m impregnowanych ciśnieniowo.

7. Baza kajakowa

Planując spływ rzeką Nidą możemy skorzystać z kilku wypożyczalni sprzętu takich jak:

Przedsiębiorstwo Turystyczne „kajakiem.pl”

Przedsiębiorstwo Turystyczne „kajakiem.pl” Anita Górecka posiadające swoją siedzibę w Jędrzejowie umożliwia nam wypożyczenie kajaków wraz z ich dostarczeniem na początek trasy spływu. Istnieje możliwość zorganizowania różnego rodzaju spływów: weekendowych, tygodniowych, jednodniowych, długo weekendowych, specjalnych oraz firmowych.

Ceny wynajmu kajaków i kanadyjek:

Okres wypożyczenia	1-2 dni	3-5 dni	powyżej 5 dni
Kajak 2os. polietylenowy / dzień	50 zł	40 zł	35 zł
Kanadyjka polietylenowa / dzień	60 zł	50 zł	45 zł

Minimalna liczba wynajmowanego sprzętu w weekendy (sob.-nd.):

Okres wypożyczenia	1 dzień	2 dni
Minimalna liczba kajaków i/lub kanu	7 sztuk	5 sztuki

Minimalna liczba wynajmowanego sprzętu w tygodniu (pon.-pt.):

Okres wypożyczenia	1 dzień	2 dni	powyżej 2 dni
Minimalna liczba kajaków i/lub kanu	5 sztuk	3 sztuki	2 sztuki

Cena transportu (max 13 kajaków lub max 8 kanadyjek jednorazowo) – 1,5zł/kilometr
(liczony dojazd i powrót samochodu do bazy)

Charakterystyka sprzętu jaki posiada wypożyczalnia:

Kajak polietylenowy Perception Vista – dwuosobowy przestronny kajak turystyczny umożliwiający komfortowe podróżowanie. Posiada dużą ilość miejsca na bagaże oraz miękkie siedziska. Wymiary: długość – 485 cm, szerokość – 82 cm, waga 37 kg.

Kajak polietylenowy PRO TOUR 470 (model 2008) – dwuosobowy, stabilny i bezpieczny kajak. Wyposażony w wygodne siedzenia posiadające składane oparcia. Na dziobie korek umożliwiający wylewanie wody z wnętrza. Posiada podwyższone burty, które umożliwiają przewożenie bagażów o dużym obciążeniu tym bardziej, że kajak jest wyposażony w hermetyczny luk bagażowy oddzielony grodzią od kokpitu. Wymiary: długość – 470cm, szerokość – 78cm, waga 39 kg.

Kajak polietylenowy Sprinter Duo – dwuosobowy, zwrotny i łatwy do przenoszenia kajak. Posiada możliwość zamontowania trzeciego miejsca dla dziecka. Na dziobie możliwość umieszczenia mapy. Jest to najmniejszy kajak w zbiorze sprzętu posiadającego przez tą wypożyczalnię. Wymiary: długość – 415 cm, szerokość – 78cm, waga – 35kg.

Kanadyjka polietylenowa PENOBSCOT 174 - bardzo przestronna i wygodna. Posiada dwie drewniane ławeczki z plecionymi siedziskami. Kanadyjka dysponuje bardzo dużą ładownością – ponad 650 kg. Idealna na dłuższe spływy kajakowe. Kanadyjka dostępna jest tylko na bazie firmy w Jędrzejowie. Wymiary: długość – 530 cm, szerokość – 92 cm, waga – 37 kg.

Wypożyczalnia Kajaków „Nida”, Krzyżanowice Średnie 39 A, 28-400 Pińczów

Wypożyczalnia w swojej flocie posiada kajaki jedno i dwuosobowe typu: Vista, Luna, Fuji, Balou oraz Calipso. Wszystkie wykonane są z polietylenu. W zestawie do wypożyczonego kajaka dołączana jest kamizelka asekuracyjna oraz wiosła. „Kajaki Nida” obsługują spływy jednodniowe oraz kilkudniowe, zapewniają transport kajaków na wskazane miejsce

Cennik:

Dzień wypożyczenia	Cena
Pt – Nd	50 zł/kajak/dzień
Pon – Czw	40 zł/kajak/dzień
Transport kajaków	ustalany indywidualnie

F.H.U. "TAKERS", Mateusz Lis, Nowe Kotlice 54, 28-305 Sobków

Firma umożliwia wypożyczenie sprzętu wraz z transportem we wskazane miejsce. Na bazie znajduje się wiele popularnych modeli kajaków, które na pewno umożliwią nam pokonanie spływu w komfortowych warunkach.

Cennik:

	1 dzień	2-4 dni	powyżej 4 dni
Kajak (pt. – nd.)	50 zł	40 zł	35 zł*
Kajak (pn. – cz.)	40 zł	35 zł*	30 zł

*Cena 35 zł obowiązuje przy wynajmie kajaków powyżej 4 dni bez codziennych odbiorów i dowozów sprzętu.

Cena transportu kajaków (max 13 kajaków na przyczepie) – 1,5zł/kilometr (liczony dojazd i powrót samochodu do bazy w Nowych Kotlicach)

Wypożyczalnia kajaków „NIDA” działająca przy Gminnym Ośrodku Kultury w Nowym Korczynie

Istnieje możliwość bezpłatnego wypożyczenia kajaków wraz z kapokami i wiosłami. Wypożyczalnia dysponuje dziesięcioma kajakami dwuosobowymi oraz przyczepą do transportu kajaków. Wypożyczalnia czynna jest siedem dni w tygodniu w godz. 10.00 – 18.00 w okresie letnim. W celu uzyskania większej ilości informacji należy się kontaktować: tel. 41 3771 126, 511299988, e – mail: turystyka@nowykorczyn.pl

8. Kosztorys zaprojektowanych rozwiązań

W załączniku nr 3. *Kosztorys inwestorski* został przedstawiony kosztorys dotyczący zagospodarowania szlaku wodnego Nida na odcinku Nowy Korczyn - Jurków. Przewiduje on działania związane z planowaniem, uzyskaniem pozwoleń oraz montażem tablic, znaków, które będą służyć rozwojowi turystyki wodnej na opisywanych terenach.

Poniższa wycena oparta jest na kalkulacji szczegółowej na podstawie Katalogów Nakładów Rzeczowych, cen ofertowych producentów tablic i znaków drogowych oraz stelaży drewnianych do tablic. Wykonawstwem znaków stosowanych na szlakach turystycznych zajmują się firmy produkujące znaki drogowe, można również zlecić montaż, jeśli znak ma być umieszczony w obrębie pasa drogowego. W przypadku znaków umieszczanych przy rzece ceny zależą od indywidualnej wyceny potencjalnego wykonawcy. Wycena usługi została sporządzona na podstawie przesłanego projektu.

Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu aktywności turystycznej. Oferta wykorzystania szlaków wodnych skierowana będzie nie tylko do turystów krajowych, ale również zagranicznych i może spowodować zwiększenie zapotrzebowania na usługi związane z przyjęciem turystów. Wzrost liczby turystów oraz związanych z tym określonych wymagań, może zaowocować wzrostem liczby osób, które będą chciały rozpocząć działalność gospodarczą.

Opracowanie:
inż. Paulina Pałys
inż. Rafał Pałys

9. Bibliografia

- Jacek Starzyński, Tao kajaka, Zarząd Główny Szkolnego Związku Sportowego, Warszawa, 1997
- Władysław Szafer, Stanisław Kulczyński: Rośliny polskie. Warszawa: PWN, 1953.
- Założenia do projektowania marin i stanic kajakowych – Polskie Szlaki Wodne – Fundacja Szansa 2007
- Instrukcja znakowania szlaków turystycznych, Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze Zarząd Główny, Warszawa 2014
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017r, „Prawo wodne” Dz. U. 2017 poz. 1566.
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Strony internetowe:

- <http://nidakajakiem.pl/>
- <https://ponidziekajakiem.pl>
- <https://www.kajakiem.pl>
- www.busko.pl
- <http://ug.pacanow.pl>
- <http://solec-zdroj.pl>
- <http://www.uzdrowiskosolec.pl/pl/>
- <http://www.gmina.nowykorczyn.pl>
- <http://wislica.pl/>
- <https://www.kajakiem.pl/szlaki/nida/#nida>
- <http://www.umig.stopnica.pl>
- <http://www.pk.kielce.pl>

10. Załączniki

Załącznik nr 1 – Propozycja znaków na szlaku Nida – Odcinek Nowy Korczyn - Jurków

Załącznik nr 2 – Rozmieszczenie tablic oraz znaków szlaku Nida – Odcinek Nowy Korczyn – Jurków

Załącznik nr 3 – Kosztorys inwestorski